בע"ה

גליון ז | כ"ג-כ"ט אדר

לִשְׁקֹד

עַל דַּלְתֹתַי יוֹם יוֹם

שִׁעוּרֵי הַשָּׁבוּעַ – נ"ך וּמִשְׁנָיוֹת

כְּתַקָּנַת מוֹרֵנוּ וְרַבֵּינוּ הָרַב יִצְחָק גִּינְזְבּוּרְג שְׁלִיטָ"א

שָׁבוּעַ פָּרָשַׁת פְּקוּדֵי תשפ"ה

נ"ך: יהושע פרקים יג–יט

(עם מאמרי־חסידות לפרקי הנ"ך)

משנה: מסכת בבא־בתרא פרק ח'

מאמר שבועי: מה התפקיד שלי?

הקדמת המערכת

"אַשְׁרֵי אָדָם שֹׁמֵעַ לִי לִשְׁקֹד עַל דַּלְתֹתַי יוֹם יוֹם לִשְׁמֹר מְזוּזוֹת פִּתָחָי" (משלי ח, לד).

שבוע טוב ומבֹרך לכל אנ"ש והתמימים שיחיו, השוקדים על דלתות התורה הקדושה ורבינו שליט"א יום יום!

ב"ה אט אט נכנסים לנבכי הנ"ך ונכנסים לכבוש את ארץ־הקדש וליישב אותה יחד עם יהושע בן־נון ועם ישראל - שנזכה "ללמוד... לשמור ולעשות", ו"כן תהיה לנו"!

ישר־כח גדול ללומדים שטורחים להעיר ולהאיר, כדי לשפץ ולשפר את העלון כמיטב יכלתנו למען נוחות הלומדים והמעיינים.

השבוע לומדים את פרקים י"ג-י"ט בספר יהושע, ומתחילים **'לנחול' את הארץ** אחרי ותוך־כדי כיבושה - קשה שלא להפנות את תשומת־לבכם למסרים החזקים והנוגעים כל־כך לדורנו זה מהנ"ך של השבוע [כהבטחת מורנו הבעש"ט נ"ע (שהרב אוהב להביא), כי הלומד תורה 'על הסדר' מוצא בה רמזים אקטואליים רבים] - שנזכה **להוריש את הכנענים!**

מופלא ומעניין לשים לב כיצד - במיוחד בפרקים הללו, שמהווים מעין 'סיכום' ללא סיפורים מסעירים - מוצא רבינו שליט"א **פנינות נפלאות ודגשים מיוחדים** ומתבונן בהם בעמקות **במאמריו** (וכמובן באמצעות **הגימטריאות** החביבות, שמוסיפות שעשוע וחביבות ללימוד...). ישר־כח גדול לצות העריכה של מאמרי רבינו שליט"א, הרב איתיאל גלעדי והרב יוסי פלאי שיחיו - יהי רצון שיזכו להמשיך לפחות עד סיום הסבב הזה...

במשנה לומדים השבוע את **בבא־בתרא פרק ח'**, ש**בהשגחה פרטית** מופלאה עוסק גם הוא **בדיני נחלת־אדמות** ואפילו מזכיר את **נחלת־הארץ בימי יהושע** בפירוש (במ"ג).

בתור "המאמר השבועי" נלמד השבוע קטע קצר (מחוסר מקום..) משיעור יפהפה ועמוק מאד, **לפרשת פקודי** - מציאת **התפקיד המיוחד לכל יהודי** בשבוע פרשת פקודי.

בברכת למוד פורה ושבוע טוב ומבורך,

המערכת.

לקבלת העלון מדי שבוע באימייל, לתרומות, הערות והארות - פנו אל ozby208770@gmail.com.

***

טבלת הלִמוד לספר יהושע

י"א אדר – ה' ניסן תשפ"ה

ראשון	שני	שלישי	רביעי	חמישי	ששי	שבת־קדש
		י"א אדר יהושע א'	**י"ב אדר** יהושע ב'	**י"ג אדר** יהושע ג'	**י"ד אדר** פורים יהושע ד'	**ט"ו אדר** יהושע ה' בבא־בתרא פ"ו
ט"ז אדר שושן־פורים יהושע ו'	**י"ז אדר** יהושע ז'	**י"ח אדר** יהושע ח'	**י"ט אדר** יהושע ט'	**כ' אדר** יהושע י'	**כ"א אדר** יהושע י"א	**כ"ב אדר** יהושע י"ב בבא־בתרא פ"ז
כ"ג אדר יהושע י"ג	**כ"ד אדר** יהושע י"ד	**כ"ה אדר** יהושע ט"ו	**כ"ו אדר** יהושע ט"ז	**כ"ז אדר** יהושע י"ז	**כ"ח אדר** יהושע י"ח	**כ"ט אדר** יהושע י"ט בבא־בתרא פ"ח
א' ניסן [ר"ח] יהושע כ'	**ב' ניסן** יהושע כ"א	**ג' ניסן** יהושע כ"ב	**ד' ניסן** יהושע כ"ג	**ה' ניסן** יהושע כ"ד		

נ"ך יומי – יום ראשון, כ"ג אדר
יהושע פרק י"ג

(א) וִיהוֹשֻׁעַ זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו אַתָּה זָקַנְתָּה בָּאתָ בַּיָּמִים וְהָאָרֶץ נִשְׁאֲרָה הַרְבֵּה מְאֹד לְרִשְׁתָּהּ:

והארץ נשארה הרבה מאד. ממה שאמרתי לאברהם, נשארה לרשתה שלא נכבשה:

(ב) זֹאת הָאָרֶץ הַנִּשְׁאָרֶת כָּל גְּלִילוֹת הַפְּלִשְׁתִּים וְכָל הַגְּשׁוּרִי:

גלילות. מרקא"ש בלע"ז:

(ג) מִן הַשִּׁיחוֹר אֲשֶׁר | עַל פְּנֵי מִצְרַיִם וְעַד גְּבוּל עֶקְרוֹן צָפוֹנָה לַכְּנַעֲנִי תֵּחָשֵׁב חֲמִשֶּׁת | סַרְנֵי פְּלִשְׁתִּים הָעַזָּתִי וְהָאַשְׁדּוֹדִי הָאֶשְׁקְלוֹנִי הַגִּתִּי וְהָעֶקְרוֹנִי וְהָעַוִּים:

מן השיחור. הוא נילוס, הוא נחל מצרים, הוא סמוך לתחום מקצוע דרומית מערבית של ארץ ישראל, כמו שאמר באלה מסעי (במדבר לד ה), ולמדנו כאן שלא כבש יהושע בחייו כל מצר הדרומי אלא ממדבר צין, הוא ההר החלק העולה שעירה, עד הנילוס, הוא תחום עזה האמור למעלה מקדש ברנע עד עזה: **ועד גבול עקרון צפונה.** העקרוני יושב על הים, ומתפשט לצד הצפון יותר מן האחרים: **לכנעני תחשב.** מארץ הכנעני שנתתי לאברהם הוא: **חמשת סרני פלשתים וגו'.** היא סוף גמר המצר עד הים הגדול שבמערב: **העזתי והאשדודי האשקלוני וגו'.** ששה סרנים הוא מונה, ומתחלתן קראן חמשת, אמרר' יונתן (חולין ס ב), אידונריקי שלהם חמשה, החשובים חמשה היו, שהעוים אינו מונה מן הסרנים החשובים. ועוד יש לפרש, חמשת סרני פלשתים: העזתי, והאשדודי, האשקלוני, הגתי והעקרוני, הם חמשה, ועוד נשאר לכבוש ארץ העוים שאינם מן הפלשתים:

(ד) מִתֵּימָן כָּל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וּמְעָרָה אֲשֶׁר לַצִּידֹנִים עַד אֲפֵקָה עַד גְּבוּל הָאֱמֹרִי:

מתימן כל ארץ הכנעני. פסוק ראשון מנה מצד הדרומי מן המזרח למערב, וזה מונה את רוחב אותו המקצוע הנותר לכבוש, כמה הוא מן הדרום לצפון: **מתימן כל ארץ הכנעני.** מתימן זו מערה לצידונים, עד אפקה עד האמורי:

(ה) וְהָאָרֶץ הַגִּבְלִי וְכָל הַלְּבָנוֹן מִזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ מִבַּעַל גָּד תַּחַת הַר חֶרְמוֹן עַד לְבוֹא חֲמָת:

והארץ הגבלי וכל הלבנון מזרח השמש. ובמצר מזרחי נשאר לכבוש במקצוע הצפון כל הלבנון, מבעל גד עד סוף המצר, וברוחב מן המזרח למערב עד לבוא חמת, זהו כל מצר הצפוני שלבוא חמת במקצוע צפונית מערבית באלה מסעי (במדבר לד ח):

(ו) כָּל יֹשְׁבֵי הָהָר מִן הַלְּבָנוֹן עַד מִשְׂרְפֹת מַיִם כָּל צִידֹנִים אָנֹכִי אוֹרִישֵׁם מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַק הַפִּלָּהָ לְיִשְׂרָאֵל בְּנַחֲלָה כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ:

אנכי אורישם. אחרי מותך: **הפלה לישראל בנחלה.** ויכבוש לאחר זמן כל שבט ושבט מה שנפל בגורלו:

(ז) וְעַתָּה חַלֵּק אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת בְּנַחֲלָה לְתִשְׁעַת הַשְּׁבָטִים וַחֲצִי הַשֵּׁבֶט הַמְנַשֶּׁה:
(ח) עִמּוֹ הָרְאוּבֵנִי וְהַגָּדִי לָקְחוּ נַחֲלָתָם אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם מֹשֶׁה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרָחָה כַּאֲשֶׁר נָתַן לָהֶם מֹשֶׁה עֶבֶד הוי׳:

עמו הראובני והגדי. עם חצי הראשון של מנשה, הראובני והגדי לקחו נחלתם:

(ט) מֵעֲרוֹעֵר אֲשֶׁר עַל שְׂפַת נַחַל אַרְנֹן וְהָעִיר אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַנַּחַל וְכָל הַמִּישֹׁר מֵידְבָא עַד דִּיבוֹן:

מערוער אשר על שפת וגו׳. מונה והולך כל ארץ עבר הירדן, ואחר כך מפרש גבול כל שבט ושבט ויתן משה למטה פלוני ופלוני:

(י) וְכֹל עָרֵי סִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר מָלַךְ בְּחֶשְׁבּוֹן עַד גְּבוּל בְּנֵי עַמּוֹן: **(יא)** וְהַגִּלְעָד וּגְבוּל הַגְּשׁוּרִי וְהַמַּעֲכָתִי וְכֹל הַר חֶרְמוֹן וְכָל הַבָּשָׁן עַד סַלְכָה: **(פ) (יב)** כָּל מַמְלְכוּת עוֹג בַּבָּשָׁן אֲשֶׁר מָלַךְ בְּעַשְׁתָּרוֹת וּבְאֶדְרֶעִי הוּא נִשְׁאַר מִיֶּתֶר הָרְפָאִים וַיַּכֵּם מֹשֶׁה וַיִּרְשֵׁם:

מיתר הרפאים. שהרג כדרלעומר והמלכים אשר אתו, כמה שנאמר (בראשית יד ה): ויכו את רפאים בעשתרות קרנים:

(יג) וְלֹא הוֹרִישׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַגְּשׁוּרִי וְאֶת הַמַּעֲכָתִי וַיֵּשֶׁב גְּשׁוּר וּמַעֲכָת בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם הַזֶּה: **(יד)** רַק לְשֵׁבֶט הַלֵּוִי לֹא נָתַן נַחֲלָה אִשֵּׁי הוי׳ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוּא נַחֲלָתוֹ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לוֹ: **(ס) (טו)** וַיִּתֵּן מֹשֶׁה לְמַטֵּה בְנֵי רְאוּבֵן לְמִשְׁפְּחֹתָם: **(טז)** וַיְהִי לָהֶם הַגְּבוּל מֵעֲרוֹעֵר אֲשֶׁר עַל שְׂפַת נַחַל אַרְנֹן וְהָעִיר אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַנַּחַל וְכָל הַמִּישֹׁר עַל מֵידְבָא: **(יז)** חֶשְׁבּוֹן וְכָל עָרֶיהָ אֲשֶׁר בַּמִּישֹׁר דִּיבוֹן וּבָמוֹת בַּעַל וּבֵית בַּעַל מְעוֹן: **(יח)** וְיַהְצָה וּקְדֵמֹת וּמֵפָעַת: **(יט)** וְקִרְיָתַיִם וְשִׂבְמָה וְצֶרֶת הַשַּׁחַר בְּהַר הָעֵמֶק:

בהר העמק. בטורא דמישרא:

(כ) וּבֵית פְּעוֹר וְאַשְׁדּוֹת הַפִּסְגָּה וּבֵית הַיְשִׁמוֹת: **(כא)** וְכֹל עָרֵי הַמִּישֹׁר וְכָל מַמְלְכוּת סִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר מָלַךְ בְּחֶשְׁבּוֹן אֲשֶׁר הִכָּה מֹשֶׁה אֹתוֹ | וְאֶת נְשִׂיאֵי מִדְיָן אֶת אֱוִי וְאֶת רֶקֶם וְאֶת צוּר וְאֶת חוּר וְאֶת רֶבַע נְסִיכֵי סִיחוֹן יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: **(כב)** וְאֶת בִּלְעָם בֶּן בְּעוֹר הַקּוֹסֵם הָרְגוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בַּחֲרֶב אֶל חַלְלֵיהֶם: **(כג)** וַיְהִי גְּבוּל בְּנֵי רְאוּבֵן הַיַּרְדֵּן וּגְבוּל זֹאת נַחֲלַת בְּנֵי רְאוּבֵן לְמִשְׁפְּחֹתָם הֶעָרִים וְחַצְרֵיהֶן: **(פ) (כד)** וַיִּתֵּן מֹשֶׁה לְמַטֵּה גָּד לִבְנֵי גָד לְמִשְׁפְּחֹתָם: **(כה)** וַיְהִי לָהֶם הַגְּבוּל יַעְזֵר וְכָל עָרֵי הַגִּלְעָד וַחֲצִי אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹן עַד עֲרוֹעֵר אֲשֶׁר עַל פְּנֵי רַבָּה:

וחצי ארץ בני עמון. חצי מה שכבשו מארץ בני עמון ומסיחון:

(כו) וּמֵחֶשְׁבּוֹן עַד רָמַת הַמִּצְפֶּה וּבְטֹנִים וּמָחֲנַיִם עַד גְּבוּל לִדְבָר: **(כז)** וּבָעֵמֶק בֵּית הָרָם וּבֵית נִמְרָה וְסֻכּוֹת וְצָפוֹן יֶתֶר מַמְלְכוּת סִיחוֹן מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן הַיִּרְדֵּן וּגְבֻל עַד קְצֵה יָם כִּנֶּרֶת עֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרָחָה:

הירדן וגבל. ירדנא ותחומיה, הערים על שפתו:

(כח) זֹאת נַחֲלַת בְּנֵי גָד לְמִשְׁפְּחֹתָם הֶעָרִים וְחַצְרֵיהֶם:

הערים וחצריהם. הערים המוקפות חומה: **וחצריהם.** ערי הפרזי בלא חומה:

(כט) וַיִּתֵּן מֹשֶׁה לַחֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה וַיְהִי לַחֲצִי מַטֵּה בְנֵי מְנַשֶּׁה לְמִשְׁפְּחֹתָם: **(ל)** וַיְהִי גְבוּלָם מִמַּחֲנַיִם כָּל הַבָּשָׁן כָּל מַמְלְכוּת | עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וְכָל חַוֹּת יָאִיר אֲשֶׁר בַּבָּשָׁן שִׁשִּׁים עִיר: **(לא)** וַחֲצִי הַגִּלְעָד וְעַשְׁתָּרוֹת וְאֶדְרֶעִי עָרֵי מַמְלְכוּת עוֹג בַּבָּשָׁן לִבְנֵי מָכִיר בֶּן מְנַשֶּׁה לַחֲצִי בְנֵי מָכִיר לְמִשְׁפְּחֹתָם: **(לב)** אֵלֶּה אֲשֶׁר נִחַל מֹשֶׁה בְּעַרְבוֹת מוֹאָב מֵעֵבֶר לְיַרְדֵּן יְרִיחוֹ מִזְרָחָה: **(ס) (לג)** וּלְשֵׁבֶט הַלֵּוִי לֹא נָתַן מֹשֶׁה נַחֲלָה הוי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוּא נַחֲלָתָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם:

פרק יג: "הרבה מאד"

אחרי סיכום כיבושי יהושע במלחמות כנגד **לא** המלכים אומר לו ה': "אַתָּה זָקַנְתָּה בָּאתָ בַּיָּמִים וְהָאָרֶץ נִשְׁאֲרָה הַרְבֵּה מְאֹד לְרִשְׁתָּהּ". רש"י מפרש: "'והארץ נשארה הרבה מאד'. ממה שאמרתי לאברהם...".

הרמז לכך שמדובר כאן דווקא בגבולות ההבטחה לאברהם הוא שהביטוי "הרבה מאד" מופיע לראשונה בתנ"ך – "הכל הולך אחר הפתיחה" – בדברי ה' לאברהם אבינו, "שכרך הרבה מאד". ההבטחה הזו לאברהם היא אחרי נצחון המלחמה בארבעת המלכים, שמלכותם הגיע עד נהר פרת (שהרי יש בהם את מלך שנער–בבל ואת מלך עילם) – גבולות ההבטחה לאברהם אבינו.

האר"י כותב שהביטוי "**שכרך הרבה מאד**" רומז ל**משה** רבינו – משה, שעתיד לצאת מחלציו של אברהם אבינו, הוא–הוא שכרו. צירוף האותיות כסדר הר"ת, **שהם**, רומז לאבן השהם, האבן השייכת בחשן ליוסף הצדיק (בו נאמר בפעם השניה בתורה "הרבה מאד", כאשר הוא קבין את תבואת מצרים). יוסף נותן כח והשראה למשה רבינו – "ויקח משה את עצמות יוסף עמו". דווקא משה רבינו התחיל בכיבוש גבולות ההבטחה של אברהם אבינו, בכיבוש ארצות סיחון ועוג, הנמצאות בגבולות "הקיני הקנזי והקדמני" שהובטחו לאברהם – הירושה שלעתיד לבוא. כשמשה מתאר את הכיבושים הללו הוא משתמש, בפעם השלישית (והאחרונה בתורה, כשהפעם הבאה בתנ"ך היא בפסוק דנן) בביטוי "הרבה מאד". דווקא על הרקע הזה מודגשת הטענה כנגד יהושע, תלמידו של משה (וצאצאו של יוסף), על כך שהשאיר "הרבה מאד" מהארץ, כולל מגבולות משה רבו, שהיה מצווה לכבוש גם בעולם הזה.

ורמז: "**שכרך הרבה מאד**" ועוד "**והארץ נשארה הרבה מאד לרשתה**" עולה 2847, 3 פעמים 13 פעמים 73 (**טל** פעמים **חכמה**).

נ"ך יומי – יום שני, כ"ד אדר

יהושע פרק י"ד

(א) וְאֵלֶּה אֲשֶׁר נָחֲלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר נָחֲלוּ אוֹתָם אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן וְרָאשֵׁי אֲבוֹת הַמַּטּוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל: **(פ)**

אשר נחלו אותם. אשר הנחילו אותם:

(ב) בְּגוֹרָל נַחֲלָתָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה בְּיַד מֹשֶׁה לְתִשְׁעַת הַמַּטּוֹת וַחֲצִי הַמַּטֶּה: **(ג)** כִּי נָתַן מֹשֶׁה נַחֲלַת שְׁנֵי הַמַּטּוֹת וַחֲצִי הַמַּטֶּה מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן וְלַלְוִיִּם לֹא נָתַן נַחֲלָה בְּתוֹכָם: **(ד)** כִּי הָיוּ בְנֵי יוֹסֵף שְׁנֵי מַטּוֹת מְנַשֶּׁה וְאֶפְרָיִם וְלֹא נָתְנוּ חֵלֶק לַלְוִיִּם בָּאָרֶץ כִּי אִם עָרִים לָשָׁבֶת וּמִגְרְשֵׁיהֶם לְמִקְנֵיהֶם וּלְקִנְיָנָם:

כי היו בני יוסף שני מטות. תחת שבט לוי:

(ה) כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת מֹשֶׁה כֵּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּחְלְקוּ אֶת הָאָרֶץ: **(פ)** **(ו)** וַיִּגְּשׁוּ בְנֵי יְהוּדָה אֶל יְהוֹשֻׁעַ בַּגִּלְגָּל וַיֹּאמֶר אֵלָיו כָּלֵב בֶּן יְפֻנֶּה הַקְנִזִּי אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים עַל אֹדוֹתַי וְעַל אֹדוֹתֶיךָ בְּקָדֵשׁ בַּרְנֵעַ: **(ז)** בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה אָנֹכִי בְּשָׁלְחַ מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה אֹתִי מִקָּדֵשׁ בַּרְנֵעַ לְרַגֵּל אֶת הָאָרֶץ וָאָשֵׁב אֹתוֹ דָּבָר כַּאֲשֶׁר עִם לְבָבִי:

כאשר עם לבבי. ולא כאשר עם פי, שהמרגלים היו בעצה אחת, וירא כלב לומר להם שלא יאמר כמותם, וכשבא, הכחישם, וזהו שנאמר שם (במדבר יד כד): עקב היתה רוח אחרת עמו, שהיה אומר להם אחד בפה ואחד בלב:

(ח) וְאַחַי אֲשֶׁר עָלוּ עִמִּי הִמְסִיו אֶת לֵב הָעָם וְאָנֹכִי מִלֵּאתִי אַחֲרֵי יְהוָה אֱלֹהָי: **(ט)** וַיִּשָּׁבַע מֹשֶׁה בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר אִם לֹא הָאָרֶץ אֲשֶׁר דָּרְכָה רַגְלְךָ בָּהּ לְךָ תִּהְיֶה לְנַחֲלָה וּלְבָנֶיךָ עַד עוֹלָם כִּי מִלֵּאתָ אַחֲרֵי יְהוָה אֱלֹהָי: **(י)** וְעַתָּה הִנֵּה הֶחֱיָה יְהוָה | אוֹתִי כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר זֶה אַרְבָּעִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה מֵאָז דִּבֶּר יְהוָה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה אֶל מֹשֶׁה אֲשֶׁר הָלַךְ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וְעַתָּה הִנֵּה אָנֹכִי הַיּוֹם בֶּן חָמֵשׁ וּשְׁמוֹנִים שָׁנָה: **(פפפ)**

זה ארבעים וחמש שנה. למדנו ששהו בכיבוש הארץ שבע שנים, שהרי בשנה השנית שלח משה המרגלים, נשארו שלשים ושמנה שהלכו במדבר, ושבע שכבשו, הרי ארבעים וחמש:

(יא) עוֹדֶנִּי הַיּוֹם חָזָק כַּאֲשֶׁר בְּיוֹם שָׁלְחַ אוֹתִי מֹשֶׁה כְּכֹחִי אָז וּכְכֹחִי עָתָּה לַמִּלְחָמָה וְלָצֵאת וְלָבוֹא: **(יב)** וְעַתָּה תְּנָה לִי אֶת הָהָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא כִּי אַתָּה שָׁמַעְתָּ בַּיּוֹם הַהוּא כִּי עֲנָקִים שָׁם וְעָרִים גְּדֹלוֹת בְּצֻרוֹת אוּלַי יְהוָה אוֹתִי וְהוֹרַשְׁתִּים כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה: **(יג)** וַיְבָרְכֵהוּ יְהוֹשֻׁעַ וַיִּתֵּן אֶת חֶבְרוֹן לְכָלֵב בֶּן יְפֻנֶּה לְנַחֲלָה: **(יד)** עַל כֵּן הָיְתָה חֶבְרוֹן לְכָלֵב בֶּן יְפֻנֶּה הַקְנִזִּי לְנַחֲלָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה יַעַן אֲשֶׁר מִלֵּא אַחֲרֵי

הוי' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: **(טו)** וְשֵׁם חֶבְרוֹן לְפָנִים קִרְיַת אַרְבַּע הָאָדָם הַגָּדוֹל בָּעֲנָקִים הוּא וְהָאָרֶץ שָׁקְטָה מִמִּלְחָמָה: **(פ)**

האדם הגדול בענקים הוא. אביהם של אחימן ששי ותלמי, ארבע היה שמו. דבר אחר: על שם האב ושלשה בנים, שכן קורא אותם (שם יג כב): ילידי הענק: **והארץ שקטה ממלחמה.** מוסב לענין הראשון, לאחר שבע שכבשו סביבותיהם, נכנעו האמוריים ולא נאספו עוד למלחמה עליהם, לכך התחילו לעסוק בחילוק הארץ. ומדרש אגדה, האדם הגדול בענקים הוא. אברהם אבינו, הוא שגרם להם שהארץ שקטה ממלחמה ארבעים שנה שנתעכבו במדבר, בשכר שכבדו את הזקן בקרית ארבע, שאמרו לו (בראשית כג ו): נשיא אלהים אתה בתוכנו:

פרק יד: קרית ארבע

את תיאור תביעת כלב לנחול את חברון ונתינת העיר ליהושע חותם הפסוק "וְשֵׁם חֶבְרוֹן לְפָנִים קִרְיַת אַרְבַּע הָאָדָם הַגָּדוֹל בָּעֲנָקִים הוּא וְהָאָרֶץ שָׁקְטָה מִמִּלְחָמָה".

רש"י מפרש שלשה פירושים:

"'האדם הגדול בענקים הוא'. אביהם של אחימן ששי ותלמי, ארבע היה שמו.

דבר אחר: על שם האב ושלשה בנים, שכן קורא אותם 'ילידי הענק'...

ומדרש אגדה: 'האדם הגדול בענקים הוא' אברהם אבינו, הוא שגרם להם ש'הארץ שקטה ממלחמה' ארבעים שנה שנתעכבו במדבר, בשכר שכבדו את הזקן בקרית ארבע, שאמרו לו 'נשיא אלהים אתה בתוכנו'".

ויש לבאר ששלשת הפירושים כוללים שיעור קומה שלם: הפירוש הראשון, שמדובר כאן ב"ארבע" אבי הענקים לבדו, הוא כנגד הכתר. הפירוש השני, ש"ארבע" היינו האב–הענק עם שלשת בניו, כבר מצרף את החב"ד (שלשת הבנים) לכתר (האבא). הפירוש השלישי, שמדובר באברהם אבינו, שמדתו חסד – "יומא דאזיל עם כולהו יומין" – כולל את כל הז"ת, והוא–הוא עיקר התיקון (בעוד הרביעיה שלפניו, הענק ובניו שכנגד חב"ד, היא בסוד "תהו ובהו וחשך", שכנגד כח"ב, יחד עם ה"תהום", ודוק).

וכמה רמזים: "**ושם חברון לפנים קרית ארבע האדם הגדול בענקים הוא**" עולה 2187, 3 בחזקת 7 (רק "**קרית ארבע האדם הגדול בענקים הוא**" עולה 1365, **ארבע** פנים ואחור, 3 פעמים 5 פעמים 7 פעמים 13), ועם "**והארץ שקטה ממלחמה**" עולה כל הפסוק 3066, **מב** (השם של מעשה בראשית) פעמים **חכמה** ("בְּלֹם בחכמה עשית").

ורמזים בפירוש רש"י: **ארבע אחימן ששי תלמי אברהם** עולים כ"פ **אלהים**. "**נשיא אלהים אתה בתוכנו**" ועוד **אברהם** עולה ה"פ (ממוצע כל תבה) **אברהם אבינו**!

נ״ך יומי – יום שלישי, כ״ה אדר

יהושע פרק ט״ו

(א) וַיְהִי הַגּוֹרָל לְמַטֵּה בְּנֵי יְהוּדָה לְמִשְׁפְּחֹתָם אֶל גְּבוּל אֱדוֹם מִדְבַּר צִן נֶגְבָּה מִקְצֵה תֵימָן:

אל גבול אדום. סמוך למצר אדום: **נגבה.** בתחום מצר דרומי של ארץ ישראל: **מקצה תימן.** בסוף כל המצר:

(ב) וַיְהִי לָהֶם גְּבוּל נֶגֶב מִקְצֵה יָם הַמֶּלַח מִן הַלָּשׁוֹן הַפֹּנֶה נֶגְבָּה:

ויהי להם גבול. מצר דרומי של יהודה: **מקצה ים המלח.** הוא מקצוע דרומית מזרחית של ארץ ישראל באלה מסעי (במדבר לד ג): **מן הלשון.** של ים:

(ג) וְיָצָא אֶל מִנֶּגֶב לְמַעֲלֵה עַקְרַבִּים וְעָבַר צִנָּה וְעָלָה מִנֶּגֶב לְקָדֵשׁ בַּרְנֵעַ וְעָבַר חֶצְרוֹן וְעָלָה אַדָּרָה וְנָסַב הַקַּרְקָעָה:

ויצא אל מנגב למעלה עקרבים. ואינו אומר ויצא ונסב ותאר, אלא במקום שחוט של גבול בולט אל החוץ או כונס לצד פנים שאינו הולך מכוון, וכאן הוא בולט אל החוץ ובא מנגב למעלה עקרבים בדרום של מעלה עקרבים, נמצא שמעלה עקרבים לפנים מן החוט, ועבר ובא לו אל המערב: **צנה.** לצן, וכל תיבה שצריכה למ״ד בתחלתה הטיל לה ה״א בסופה: **ועלה.** כל מה שהוא עולה מן המזרח, לצד ירושלים הוא עולה, ומירושלים והלאה הוא יורד. כאן למדנו שירושלים גבוהה מכל ארץ ישראל. וירושלים אינה נזכרת במצר זה, שבמצר צפונית של יהודה היתה, כמו שאמור בענין: **ועלה מנגב לקדש ברנע.** החוט הולך לדרומה של קדש ברנע, נמצאת קדש לפנים מן החוט: **ועבר חצרון.** לצד המערב הוא מונה והולך, עד והיו תצאתיו הימה:

(ד) וְעָבַר עַצְמוֹנָה וְיָצָא נַחַל מִצְרַיִם (והיה) וְהָיוּ תֹּצְאוֹת הַגְּבוּל יַמָּה זֶה יִהְיֶה לָכֶם גְּבוּל נֶגֶב:

תצאות. סופו של מצר אל הים הגדול, שהוא מצר מערבי לכל ארץ ישראל. נמצא גבול יהודה מחזיק כל ארכה של ארץ ישראל מן המזרח למערב, ועומד בדרומה של ארץ ישראל:

(ה) וּגְבוּל קֵדְמָה יָם הַמֶּלַח עַד קְצֵה הַיַּרְדֵּן וּגְבוּל לִפְאַת צָפוֹנָה מִלְּשׁוֹן הַיָּם מִקְצֵה הַיַּרְדֵּן:

וגבול קדמה. חוט המתוח למצר מזרחי של יהודה: **ים המלח.** שהוא מקצוע דרומית מזרחית לארץ, באלה מסעי (שם): **עד קצה הירדן.** רחבו של גבול יהודה אינו אלא כנגד ים המלח, עד מקום שהירדן נופל בים המלח, שהירדן אף הוא במצר מזרח של ארץ כנען, כמו שנאמר באלה מסעי במצר מזרחי (שם לד יב): וירד הגבול הירדנה, והיו תוצאותיו ים המלח, שהוא במקצוע: **וגבול לפאת צפונה.** חוט מצר המתוח למצר צפון מן המזרח למערב, מלשון ים המלח, ממקום שהירדן נופל בו שאמרנו ששם כלה רוחב גבול מצר

המזרחי ועלה לצד המערב בית חגלה, ועבר החוט מצפון לבית הערבה, נמצא בית הערבה בתוך גבול יהודה לפנים מן החוט:

(ו) וְעָלָה הַגְּבוּל בֵּית חָגְלָה וְעָבַר מִצְּפוֹן לְבֵית הָעֲרָבָה וְעָלָה הַגְּבוּל אֶבֶן בֹּהַן בֶּן רְאוּבֵן:

ועלה הגבול וגו׳ אבן בהן. כל מה שהולך עד ירושלים הוא עולה:

(ז) וְעָלָה הַגְּבוּל | דְּבִרָה מֵעֵמֶק עָכוֹר וְצָפוֹנָה פֹּנֶה אֶל הַגִּלְגָּל אֲשֶׁר נֹכַח לְמַעֲלֵה אֲדֻמִּים אֲשֶׁר מִנֶּגֶב לַנָּחַל וְעָבַר הַגְּבוּל אֶל מֵי עֵין שֶׁמֶשׁ וְהָיוּ תֹצְאֹתָיו אֶל עֵין רֹגֶל:

ועלה הגבול דבירה מעמק עכור. שהיה עמק עכור בין אבן בהן לדביר: **וצפונה פונה אל הגלגל.** וכשמגיע כנגד הגלגל, מרחיב הגבול ויוצא חוט המצר לצד הצפון אל הגלגל, אשר הוא נוכח מעלה אדומים אשר המעלה בדרום הנחל, נמצא הנחל חוץ מן החוט שלא בגבול יהודה: **מנגב לנחל.** עמק ומדרון היה בלא מים: **אל עין רוגל.** מעין הכובסים, תרגם יונתן: עין קצרא, וקורא את הכובס רוגל, על שם שבועט את בגדי הצמר ברגליו, פולוש בלע״ז:

(ח) וְעָלָה הַגְּבוּל גֵּי בֶן הִנֹּם אֶל כֶּתֶף הַיְבוּסִי מִנֶּגֶב הִיא יְרוּשָׁלָם וְעָלָה הַגְּבוּל אֶל רֹאשׁ הָהָר אֲשֶׁר עַל פְּנֵי גֵי הִנֹּם יָמָּה אֲשֶׁר בִּקְצֵה עֵמֶק רְפָאִים צָפֹנָה:

ועלה וגו׳ גי בן הנם. עודנו עולה מעט עד עין עיטם, ומשם והלאה הוא יורד, וזהו שאמרו רבותינו ז״ל בשחיטת קדשים (זבחים נד ב) סבור למבנייהו בעין עיטם שהוא גבוה מירושלים מעט: **אל כתף היבוסי מנגב.** נמצאת ירושלים חוץ מן החוט ואינה בגבול יהודה אלא בגבול בנימין שהוא בצפונו של יהודה:

(ט) וְתָאַר הַגְּבוּל מֵרֹאשׁ הָהָר אֶל מַעְיַן מֵי נֶפְתּוֹחַ וְיָצָא אֶל עָרֵי הַר עֶפְרוֹן וְתָאַר הַגְּבוּל בַּעֲלָה הִיא קִרְיַת יְעָרִים:

ותאר. לשון ונסב בעוגל, כמו (ישעיהו מד יג): ובמחוגה יתארהו, ויונתן תרגם את כלם ׳ויסחר׳: **ויצא אל ערי הר עפרון.** החוט יוצא לצד הצפון, והגבול הרחיב עד ערי הר עפרון: **ותאר הגבול בעלה.** אין זה לצד המערב, אלא הבליטה לצד צפון:

(י) וְנָסַב הַגְּבוּל מִבַּעֲלָה יָמָּה אֶל הַר שֵׂעִיר וְעָבַר אֶל כֶּתֶף הַר יְעָרִים מִצָּפוֹנָה הִיא כְסָלוֹן וְיָרַד בֵּית שֶׁמֶשׁ וְעָבַר תִּמְנָה:

ונסב הגבול מבעלה ימה. עכשיו חוזר למנינו הראשון, מן המזרח למערב: **אל כתף הר יערים מצפונה.** שהיה החוט בצפונה של הר יערים, נמצא הר יערים בתוך גבול יהודה לפנים מן החוט:

(יא) וְיָצָא הַגְּבוּל אֶל כֶּתֶף עֶקְרוֹן צָפוֹנָה וְתָאַר הַגְּבוּל שִׁכְּרוֹנָה וְעָבַר הַר הַבַּעֲלָה וְיָצָא יַבְנְאֵל וְהָיוּ תֹּצְאוֹת הַגְּבוּל יָמָּה:

והיו תצאות הגבול. סוף המצר: **ימה.** אל ים הגדול שהוא מצד מערבי:

(יב) וּגְבוּל יָם הַיַּמָּה הַגָּדוֹל וּגְבוּל זֶה גְּבוּל בְּנֵי יְהוּדָה סָבִיב לְמִשְׁפְּחֹתָם: **(יג)** וּלְכָלֵב בֶּן יְפֻנֶּה נָתַן חֵלֶק בְּתוֹךְ בְּנֵי יְהוּדָה אֶל פִּי הוי׳ לִיהוֹשֻׁעַ אֶת קִרְיַת אַרְבַּע אֲבִי הָעֲנָק הִיא חֶבְרוֹן:

אל פי ה׳ ליהושע. כמה שאמר הקדוש ברוך הוא ליהושע:

(יד) וַיּוֹרֶשׁ מִשָּׁם כָּלֵב אֶת שְׁלוֹשָׁה בְּנֵי הָעֲנָק אֶת שֵׁשַׁי וְאֶת אֲחִימַן וְאֶת תַּלְמַי יְלִידֵי הָעֲנָק:

וירש משם כלב. לאחר מיתת יהושע, כי עדיין בימי יהושע לא נלכדה חברון, כמה שנאמר בספר שופטים (א כ), ולא נכתבה כאן אלא מפני החלוקה:

(טו) וַיַּעַל מִשָּׁם אֶל יֹשְׁבֵי דְּבִר וְשֵׁם דְּבִר לְפָנִים קִרְיַת סֵפֶר:

קרית ספר. רבותינו אמרו (תמורה טז א) אלו הלכות שנשתכחו בימי אבלו של משה שהחזיר עתניאל בן קנז מפלפולו:

(טז) וַיֹּאמֶר כָּלֵב אֲשֶׁר יַכֶּה אֶת קִרְיַת סֵפֶר וּלְכָדָהּ וְנָתַתִּי לוֹ אֶת עַכְסָה בִתִּי לְאִשָּׁה:
(יז) וַיִּלְכְּדָהּ עָתְנִיאֵל בֶּן קְנַז אֲחִי כָלֵב וַיִּתֶּן לוֹ אֶת עַכְסָה בִתּוֹ לְאִשָּׁה:

אחי כלב. מאמו:

(יח) וַיְהִי בְּבוֹאָהּ וַתְּסִיתֵהוּ לִשְׁאוֹל מֵאֵת אָבִיהָ שָׂדֶה וַתִּצְנַח מֵעַל הַחֲמוֹר וַיֹּאמֶר לָהּ כָּלֵב מַה לָּךְ:

ותצנח. ואתרכינת, הטתה עצמה ליפול ברגליו:

(יט) וַתֹּאמֶר תְּנָה לִּי בְרָכָה כִּי אֶרֶץ הַנֶּגֶב נְתַתָּנִי וְנָתַתָּה לִי גֻּלֹת מָיִם וַיִּתֶּן לָהּ אֶת גֻּלֹת עִלִּיּוֹת וְאֶת גֻּלֹת תַּחְתִּיּוֹת: **(פ)**

תנה לי ברכה. פרנסה: **ארץ הנגב.** חרבה, כמו (בראשית ח יג): חרבו פני האדמה, ומתרגם: נגיבו, שייקא בלע״ז, בית מנוגב מכל טוב, אדם שאין בו אלא תורה: **נתתני.** נתת לי, כמו (שם לז ד): דברו לשלום, דבר אליו ; (ירמיהו י כ): בני יצאוני, יצאו ממני; (מלכים א יט כא): ובשלם, בשל להם: **גלות.** מעינות:

(כ) זֹאת נַחֲלַת מַטֵּה בְּנֵי יְהוּדָה לְמִשְׁפְּחֹתָם: **(כא)** וַיִּהְיוּ הֶעָרִים מִקְצֵה לְמַטֵּה בְּנֵי יְהוּדָה אֶל גְּבוּל אֱדוֹם בַּנֶּגְבָּה קַבְצְאֵל וְעֵדֶר וְיָגוּר:

ויהיו הערים מקצה למטה בני יהודה. בגבול מטה יהודה, הוא שאמרו רבותינו (גיטין ז א): לא מנה יהושע אלא עיירות העומדות על הגבולים:

(כב) וְקִינָה וְדִימוֹנָה וְעַדְעָדָה: **(כג)** וְקֶדֶשׁ וְחָצוֹר וְיִתְנָן: **(כד)** זִיף וָטֶלֶם וּבְעָלוֹת:
(כה) וְחָצוֹר | חֲדַתָּה וּקְרִיּוֹת חֶצְרוֹן הִיא חָצוֹר: **(כו)** אֲמָם וּשְׁמַע וּמוֹלָדָה: **(כז)** וַחֲצַר גַּדָּה וְחֶשְׁמוֹן וּבֵית פָּלֶט: **(כח)** וַחֲצַר שׁוּעָל וּבְאֵר שָׁבַע וּבִזְיוֹתְיָה: **(כט)** בַּעֲלָה וְעִיִּים וָעֶצֶם: **(ל)** וְאֶלְתּוֹלַד וּכְסִיל וְחָרְמָה: **(לא)** וְצִקְלַג וּמַדְמַנָּה וְסַנְסַנָּה: **(לב)** וּלְבָאוֹת וְשִׁלְחִים וְעַיִן וְרִמּוֹן כָּל עָרִים עֶשְׂרִים וָתֵשַׁע וְחַצְרֵיהֶן: **(ס)**

כל ערים עשרים ותשע. ובפרטן אתה מוצא שלשים ושמונה, אלא אלה היתרות נטלו בני שמעון מחבל בני יהודה, ונזכרות הם בנחלת שמעון באר שבע ומולדה חצר שועל ועצם ואלתולד וחרמה וצקלג ועין ורמון, הרי תשע היתרות המנויות כאן:

(לג) בַּשִּׁפְלָה אֶשְׁתָּאוֹל וְצָרְעָה וְאַשְׁנָה: **(לד)** וְזָנוֹחַ וְעֵין גַּנִּים תַּפּוּחַ וְהָעֵינָם: **(לה)** יַרְמוּת וַעֲדֻלָּם שׂוֹכֹה וַעֲזֵקָה: **(לו)** וְשַׁעֲרַיִם וַעֲדִיתַיִם וְהַגְּדֵרָה וּגְדֵרֹתָיִם עָרִים אַרְבַּע עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן:

ערים ארבע עשרה. ובפרטן חמש עשרה, אומר אני, תפוח והעינם אחד הוא, וזה פירושו תפוח והעין שלו, הוא עין תפוח האמור בנחלת מנשה: אל יושבי עין תפוח:

(לז) צְנָן וַחֲדָשָׁה וּמִגְדַּל גָּד: **(לח)** וְדִלְעָן וְהַמִּצְפֶּה וְיָקְתְאֵל: **(לט)** לָכִישׁ וּבָצְקַת וְעֶגְלוֹן: **(מ)** וְכַבּוֹן וְלַחְמָס וְכִתְלִישׁ: **(מא)** וּגְדֵרוֹת בֵּית דָּגוֹן וְנַעֲמָה וּמַקֵּדָה עָרִים שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן: **(ס)** **(מב)** לִבְנָה וָעֶתֶר וְעָשָׁן: **(מג)** וְיִפְתָּח וְאַשְׁנָה וּנְצִיב: **(מד)** וּקְעִילָה וְאַכְזִיב וּמָרֵאשָׁה עָרִים תֵּשַׁע וְחַצְרֵיהֶן: **(מה)** עֶקְרוֹן וּבְנוֹתֶיהָ וַחֲצֵרֶיהָ: **(מו)** מֵעֶקְרוֹן וָיָמָּה כֹּל אֲשֶׁר עַל יַד אַשְׁדּוֹד וְחַצְרֵיהֶן: **(מז)** אַשְׁדּוֹד בְּנוֹתֶיהָ וַחֲצֵרֶיהָ עַזָּה בְּנוֹתֶיהָ וַחֲצֵרֶיהָ עַד נַחַל מִצְרַיִם וְהַיָּם (הגבול) הַגָּדוֹל וּגְבוּל: **(ס)**

והים הגדול וגבול. נסין שבים שקורין אלשי״ש בלע״ז:

(מח) וּבָהָר שָׁמִיר וְיַתִּיר וְשׂוֹכֹה: **(מט)** וְדַנָּה וְקִרְיַת סַנָּה הִיא דְבִר: **(נ)** וַעֲנָב וְאֶשְׁתְּמֹה וְעָנִים: **(נא)** וְגֹשֶׁן וְחֹלֹן וְגִלֹה עָרִים אַחַת עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן: **(נב)** אֲרַב וְרוּמָה וְאֶשְׁעָן: **(נג)** (וינים) וְיָנוּם וּבֵית תַּפּוּחַ וַאֲפֵקָה: **(נד)** וְחֻמְטָה וְקִרְיַת אַרְבַּע הִיא חֶבְרוֹן וְצִיעֹר עָרִים תֵּשַׁע וְחַצְרֵיהֶן: **(ס)** **(נה)** מָעוֹן | כַּרְמֶל וָזִיף וְיוּטָּה: **(נו)** וְיִזְרְעֶאל וְיָקְדְעָם וְזָנוֹחַ: **(נז)** הַקַּיִן גִּבְעָה וְתִמְנָה עָרִים עֶשֶׂר וְחַצְרֵיהֶן: **(נח)** חַלְחוּל בֵּית צוּר וּגְדוֹר: **(נט)** וּמַעֲרַת וּבֵית עֲנוֹת וְאֶלְתְּקֹן עָרִים שֵׁשׁ וְחַצְרֵיהֶן: **(ס)** קְרִיַת בַּעַל הִיא קִרְיַת יְעָרִים וְהָרַבָּה עָרִים שְׁתַּיִם וְחַצְרֵיהֶן: **(ס)** **(סא)** בַּמִּדְבָּר בֵּית הָעֲרָבָה מִדִּין וּסְכָכָה: **(סב)** וְהַנִּבְשָׁן וְעִיר הַמֶּלַח וְעֵין גֶּדִי עָרִים שֵׁשׁ וְחַצְרֵיהֶן: **(סג)** וְאֶת הַיְבוּסִי יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם לֹא (יוכלו) יָכְלוּ בְּנֵי יְהוּדָה לְהוֹרִישָׁם וַיֵּשֶׁב הַיְבוּסִי אֶת בְּנֵי יְהוּדָה בִּירוּשָׁלַם עַד הַיּוֹם הַזֶּה: **(פ)**

לא יכלו בני יהודה להורישם. שנינו בספרי: רבי יהושע בן קרחה אומר יכולין היו, אלא שלא היו רשאין מחמת השבועה שנשבע אברהם לאבימלך, ויבוסי זה לא על שם האומה היה, אלא מגדל דוד שהיה בירושלים ושמו יבוס, ובני אותו מחוז מפלשתים היו, וכשכבשו בני יהודה את ירושלים לא הורישו את בני אותו מחוז:

פרק טו: יפת תאר ויפת מראה

בתיאור גבולות השבטים (בפרקנו ובפרק יח) חוזר הביטוי "ותאר הגבול", ומפרש רש"י: "'ותאר'. לשון ונסב בעוגל, כמו 'ובמחוגה יתארהו', ויונתן תרגם את כלם 'ויסחר'".
מכאן נלמד שהשרש תאר שייך במיוחד לעיגולים (הן מלשון רש"י, וגם התרגום "ויסחר" הוא מלשון סחור–סחור, כמו עוגל), רמז לפירוש "יפת תאר ויפת מראה" – "יפת תאר" בעגולים וממילא "יפת מראה" ביושר (מתאים לפירוש ש"יפת תאר" היינו המראה הכללי, חיתוך האברים בכלל או צורת הפנים בפרט, ו"יפת מראה" היינו זיו קלסתר הפנים).
ורמז: יפת תאר עגול ויפת מראה ישר עולה 2452, ד"פ תריג, שלמות רמח אברי ו–שסה גידי ה"צלם אלהים".

נ"ך יומי – יום רביעי, כ"ו אדר
יהושע פרק ט"ז

(א) וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל לִבְנֵי יוֹסֵף מִיַּרְדֵּן יְרִיחוֹ לְמֵי יְרִיחוֹ מִזְרָחָה הַמִּדְבָּר עֹלֶה מִירִיחוֹ בָּהָר בֵּית אֵל:

ויצא הגורל לבני יוסף. במצר צפוני של גמר כיבושו של יהושע נפל להם הגורל, כמו שכתוב למטה: ובני יוסף יעמדו על גבולם מצפון, והרבה מן הארץ היה בין בני יהודה ובין בני יוסף, שנטלו שאר השבטים אחריהם (רצה לומר: ביניהם) כמו שמצינו בשבט בנימין (לקמן יח יא): ויצא גבול גורלם בין בני יהודה ובין בני יוסף: **מירדן יריחו למי יריחו מזרחה.** התחיל הגבול למזרח: **המדבר עולה מיריחו.** אל המדבר עולה הגבול מיריחו, ובא לו לצד מערב לבית אל:

(ב) וְיָצָא מִבֵּית אֵל לוּזָה וְעָבַר אֶל גְּבוּל הָאַרְכִּי עֲטָרוֹת: **(ג)** וְיָרַד יָמָּה אֶל גְּבוּל הַיַּפְלֵטִי עַד גְּבוּל בֵּית חוֹרֹן הַתַּחְתּוֹן וְעַד גָּזֶר וְהָיוּ (תצאתו) תֹצְאֹתָיו יָמָּה: **(ד)** וַיִּנְחֲלוּ בְּנֵי יוֹסֵף מְנַשֶּׁה וְאֶפְרָיִם: **(ה)** וַיְהִי גְּבוּל בְּנֵי אֶפְרַיִם לְמִשְׁפְּחֹתָם וַיְהִי גְּבוּל נַחֲלָתָם מִזְרָחָה עַטְרוֹת אַדָּר עַד בֵּית חוֹרֹן עֶלְיוֹן:

מזרחה עטרות אדר. למזרח מתחיל מעטרות אדר, ומשם רוחב תחומו עד בית חורון הרי רחבו:

(ו) וְיָצָא הַגְּבוּל הַיָּמָּה הַמִּכְמְתָת מִצָּפוֹן וְנָסַב הַגְּבוּל מִזְרָחָה תַּאֲנַת שִׁלֹה וְעָבַר אוֹתוֹ מִמִּזְרַח יָנוֹחָה:

ויצא הגבול הימה. ארכו היתה לצד המערב אל המכמתת, מצפון של המכמתת הולך החוט: **ונסב הגבול.** מתפשט רוחב התחום לצד צפון, והחוט יוצא בבליטתו במזרחה של תאנת שילה: **ועבר אותו.** ועבר הגבול את תאנת שילה, ועבר החוט ממזרח של ינוח, כל זה בליטת הרוחב, עד ויצא הירדן, ושם עיר ושמה תפוח, ומשם יסוב החוט למדת אורך הגבול ימה לנחל קנה:

(ז) וְיָרַד מִיָּנוֹחָה עֲטָרוֹת וְנַעֲרָתָה וּפָגַע בִּיְרִיחוֹ וְיָצָא הַיַּרְדֵּן: **(ח)** מִתַּפּוּחַ יֵלֵךְ הַגְּבוּל יָמָּה נַחַל קָנָה וְהָיוּ תֹצְאֹתָיו הַיָּמָּה זֹאת נַחֲלַת מַטֵּה בְנֵי אֶפְרַיִם לְמִשְׁפְּחֹתָם: **(ט)** וְהֶעָרִים הַמִּבְדָּלוֹת לִבְנֵי אֶפְרַיִם בְּתוֹךְ נַחֲלַת בְּנֵי מְנַשֶּׁה כָּל הֶעָרִים וְחַצְרֵיהֶן:

והערים המבדלות. וגם זה עוד מנחלת אפרים, ערים היו להם מובדלות מתחומו ומובלעות בתוך נחלת בני מנשה:

(י) וְלֹא הוֹרִישׁוּ אֶת הַכְּנַעֲנִי הַיּוֹשֵׁב בְּגָזֶר וַיֵּשֶׁב הַכְּנַעֲנִי בְּקֶרֶב אֶפְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה וַיִּהְיוּ לְמַס עֹבֵד: **(פ)**

פרק טז: חן גורל יוסף

הפרק פותח בגורל בני יוסף: "וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל לִבְנֵי יוֹסֵף מִיַּרְדֵּן יְרִיחוֹ לְמֵי יְרִיחוֹ מִזְרָחָה הַמִּדְבָּר עֹלֶה מִירִיחוֹ בָּהָר בֵּית אֵל". חציו הראשון של הפסוק (עד האתנחתא) – "**ויצא הגורל לבני יוסף מירדן יריחו למי יריחו מזרחה**" – עולה 1711, **חן** במשולש. החן שייך במיוחד ליוסף הצדיק, בעל החן מבין השבטים – "בֵּן פֹּרָת יוֹסֵף בֵּן פֹּרָת עֲלֵי עָיִן", "'בן פרת'. בן חן... 'בן פרת עלי עין'. חנו נטוי על העין הרואה אותו". ראשי התיבות של "**מ**ירדן **י**ריחו **ל**מי **י**ריחו **מ**זרחה" גם הם בצורת חן (סימטריה) – **מ-י-ל-י-מ** – והם בגימטריא **עין** (בה נראה החן, כנ"ל). **עין** עולה ה"פ **הוי'** (ממוצע כל אות), סוד **ה** החסדים בעטרא דחסדים של הדעת, בחינת "ראש יוסף", וד"ל.

נ"ך יומי – יום המישי, כ"ז אדר
יהושע פרק י"ז

(א) וַיְהִי הַגּוֹרָל לְמַטֵּה מְנַשֶּׁה כִּי הוּא בְּכוֹר יוֹסֵף לְמָכִיר בְּכוֹר מְנַשֶּׁה אֲבִי הַגִּלְעָד כִּי הוּא הָיָה אִישׁ מִלְחָמָה וַיְהִי לוֹ הַגִּלְעָד וְהַבָּשָׁן:

למכיר בכור מנשה. לפיכך נטל תחלה בימי משה בעבר הירדן, ויהי לו הגלעד והבשן:

(ב) וַיְהִי לִבְנֵי מְנַשֶּׁה הַנּוֹתָרִים לְמִשְׁפְּחֹתָם לִבְנֵי אֲבִיעֶזֶר וְלִבְנֵי חֵלֶק וְלִבְנֵי אַשְׂרִיאֵל וְלִבְנֵי שֶׁכֶם וְלִבְנֵי חֵפֶר וְלִבְנֵי שְׁמִידָע אֵלֶּה בְּנֵי מְנַשֶּׁה בֶּן יוֹסֵף הַזְּכָרִים לְמִשְׁפְּחוֹתָם: **(ג)** וּלְצְלָפְחָד בֶּן חֵפֶר בֶּן גִּלְעָד בֶּן מָכִיר בֶּן מְנַשֶּׁה לֹא הָיוּ לוֹ בָּנִים כִּי אִם בָּנוֹת וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנוֹתָיו מַחְלָה וְנֹעָה חָגְלָה מִלְכָּה וְתִרְצָה: **(ד)** וַתִּקְרַבְנָה לִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְלִפְנֵי | יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן וְלִפְנֵי הַנְּשִׂיאִים לֵאמֹר הוי צִוָּה אֶת מֹשֶׁה לָתֶת לָנוּ נַחֲלָה בְּתוֹךְ אַחֵינוּ וַיִּתֵּן לָהֶם אֶל פִּי הוי נַחֲלָה בְּתוֹךְ אֲחֵי אֲבִיהֶן: **(ה)** וַיִּפְּלוּ חַבְלֵי מְנַשֶּׁה עֲשָׂרָה לְבַד מֵאֶרֶץ הַגִּלְעָד וְהַבָּשָׁן אֲשֶׁר מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן:

ויפלו חבלי מנשה עשרה. ששה לששה בתי אבות המנויים למעלה, וארבע לבנות צלפחד, לא שתהא כל אחת בית אב לעצמה, אלא שנטלו ארבעה חלקים, חלק של אביהם שהיה מיוצאי מצרים, ולפי מנין היוצאים ממצרים נתחלקה הארץ, וחלקו עם אחיו בנכסי חפר אביו שהיה גם הוא מיוצאי מצרים, ושהיה בכור ונטל שני חלקים, ועוד היה להם חלק אחי אביהם שמת במדבר בלא בנים, ונטלו נחלה בחלקו, כך אמרו רבותינו בבבא בתרא (קיח א), ולא הוזקק הכתוב להשמיענו מנין חלקי הבנות, אלא ללמד שנטלו חלק בכורה, ולהודיע שארץ ישראל חלק ירושה להם מוחזקת מאבותיהם, שאילולי כן אין הבכור נוטל בראוי כבמוחזק:

(ו) כִּי בְּנוֹת מְנַשֶּׁה נָחֲלוּ נַחֲלָה בְּתוֹךְ בָּנָיו וְאֶרֶץ הַגִּלְעָד הָיְתָה לִבְנֵי מְנַשֶּׁה הַנּוֹתָרִים:

וארץ הגלעד. שבעבר הירדן היתה לבני מנשה הנותרים:

(ז) וַיְהִי גְבוּל מְנַשֶּׁה מֵאָשֵׁר הַמִּכְמְתָת אֲשֶׁר עַל פְּנֵי שְׁכֶם וְהָלַךְ הַגְּבוּל אֶל הַיְמִין אֶל יֹשְׁבֵי עֵין תַּפּוּחַ: **(ח)** לִמְנַשֶּׁה הָיְתָה אֶרֶץ תַּפּוּחַ וְתַפּוּחַ אֶל גְּבוּל מְנַשֶּׁה לִבְנֵי אֶפְרָיִם:

ארץ תפוח. הכפרים והחצרים, ותפוח עצמה העיר היתה לבני אפרים: **אל גבול מנשה.** על מצר מנשה לסוף גבולו:

(ט) וְיָרַד הַגְּבוּל נַחַל קָנָה נֶגְבָּה לַנַּחַל עָרִים הָאֵלֶּה לְאֶפְרַיִם בְּתוֹךְ עָרֵי מְנַשֶּׁה וּגְבוּל מְנַשֶּׁה מִצָּפוֹן לַנַּחַל וַיְהִי תֹצְאֹתָיו הַיָּמָּה:

ערים האלה. מתפוח עד נחל קנה, לאפרים היו בתוך ערי מנשה:

(י) נֶגְבָּה לְאֶפְרַיִם וְצָפוֹנָה לִמְנַשֶּׁה וַיְהִי הַיָּם גְּבוּלוֹ וּבְאָשֵׁר יִפְגְּעוּן מִצָּפוֹן וּבִיִּשָּׂשכָר מִמִּזְרָח:

נגבה לאפרים. אפרים נטל חלקו מדרום לצד הארץ שבין בני יהודה לשאר השבטים: **וצפונה למנשה.** מנשה נטל לצד צפון:

(יא) וַיְהִי לְמְנַשֶּׁה בְּיִשָּׂשכָר וּבְאָשֵׁר בֵּית שְׁאָן וּבְנוֹתֶיהָ וְיִבְלְעָם וּבְנוֹתֶיהָ וְאֶת יֹשְׁבֵי דֹאר וּבְנוֹתֶיהָ וְיֹשְׁבֵי עֵין דֹּר וּבְנוֹתֶיהָ וְיֹשְׁבֵי תַעְנַךְ וּבְנוֹתֶיהָ וְיֹשְׁבֵי מְגִדּוֹ וּבְנוֹתֶיהָ שְׁלֹשֶׁת הַנָּפֶת:

שלשת הנפת. תלתא פלכין, ושלשת הנפת הנזכרים כאן, של דאר ושל עין דור היו, כמו שאמור למעלה בספר זה (יב כג): מלך דור לנפת דור, ובפסוק אחר אומר (לעיל יא ב): לנפת דאר מים, וכאן כך הוא אומר: ואת יושבי דאר ובנותיה, שלשת הנפת שהיו לה:

(יב) וְלֹא יָכְלוּ בְּנֵי מְנַשֶּׁה לְהוֹרִישׁ אֶת הֶעָרִים הָאֵלֶּה וַיּוֹאֶל הַכְּנַעֲנִי לָשֶׁבֶת בָּאָרֶץ הַזֹּאת:

ויואל. ויאבה:

(יג) וַיְהִי כִּי חָזְקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנוּ אֶת הַכְּנַעֲנִי לָמַס וְהוֹרֵשׁ לֹא הוֹרִישׁוֹ: **(ס) (יד)** וַיְדַבְּרוּ בְּנֵי יוֹסֵף אֶת יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר מַדּוּעַ נָתַתָּה לִי נַחֲלָה גּוֹרָל אֶחָד וְחֶבֶל אֶחָד וַאֲנִי עַם רָב עַד אֲשֶׁר עַד כֹּה בֵּרַכַנִי הוי':

וידברו בני יוסף. שבט מנשה: **עד אשר עד כה ברכני ה'.** עד אשר ראית שנתרבה מנינו ממנין ראשון למנין שני עשרים אלף וחמש מאות כמנין 'כה' בגימטריא, במנין ראשון אתה מוצא במנשה בספר במדבר (א לד): שנים ושלשים אלף ומאתים, ובפנחס (שם כו לד): **שנים וחמשים אלף ושבע מאות.** דבר אחר: עד אשר עד כה, ברכה נאמרה לאברהם (בראשית טו ה): **כה יהיה זרעך, נתקיימה בי.** ולפי פשוטו, עד אשר עד כה, עד אשר כך, כאשר אתה רואה:

(טו) וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יְהוֹשֻׁעַ אִם עַם רַב אַתָּה עֲלֵה לְךָ הַיַּעְרָה וּבֵראתָ לְךָ שָׁם בְּאֶרֶץ הַפְּרִזִּי וְהָרְפָאִים כִּי אָץ לְךָ הַר אֶפְרָיִם:

אם עם רב אתה. יש בך כח לכרות יערות ולפנותה כעין שקורין אישרטי"ר בלע"ז, ושם תבנה ערים: **ובראת.** לשון כריתה, כמו (יחזקאל כג מז): וברא אתהן בחרבותם, אישרטרא"ש בלע"ז: **אץ.** דחוק: **לא ימצא לנו ההר.** כי אץ הוא לנו כאשר אמרת:

(טז) וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי יוֹסֵף לֹא יִמָּצֵא לָנוּ הָהָר וְרֶכֶב בַּרְזֶל בְּכָל הַכְּנַעֲנִי הַיּשֵׁב בְּאֶרֶץ הָעֵמֶק לַאֲשֶׁר בְּבֵית שְׁאָן וּבְנוֹתֶיהָ וְלַאֲשֶׁר בְּעֵמֶק יִזְרְעֶאל:

לא ימצא. לא יספיק: **ורכב ברזל.** ומה שאתה אומר לעלות היערה ולכבוש בארץ הפרזי והרפאים, עם חזק הוא אותו כנעני ורכב ברזל לו, ואל תתמה אם קראו לפרזי ורפאים, כנעני, כי כולם בני כנען היו:

(יז) וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל בֵּית יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם וְלִמְנַשֶּׁה לֵאמֹר עַם רַב אַתָּה וְכֹחַ גָּדוֹל לָךְ לֹא יִהְיֶה לְךָ גּוֹרָל אֶחָד: **(יח)** כִּי הַר יִהְיֶה לָךְ כִּי יַעַר הוּא וּבֵרֵאתוֹ וְהָיֶה לְךָ תְּצֹאֹתָיו כִּי תוֹרִישׁ אֶת הַכְּנַעֲנִי כִּי רֶכֶב בַּרְזֶל לוֹ כִּי חָזָק הוּא: **(פ)**

כי הר יהיה לך. אותו שאמרתי לך עלה לך היערה: **כי יער הוא ובראתו.** כי יער הוא ואינו ראוי אלא לעם רב ויבראוהו ויפנוהו: **ובראתו.** אתה שאתה עם רב: **והיה לך תוצאותיו כי תוריש את הכנעני.** על ידי שאתה עם רב: **כי רכב ברזל לו.** ואין אחד משאר השבטים כדאי להלחם בו: **כי חזק הוא.** ואתה יש בך היכולת ותורישנו. ורבותינו פירשו (בבא בתרא קיח א): עלה לך היערה, החביאו עצמכם ביערות שלא תשלוט בכם עין הרע:

פרק יז: "עד כה ברכני הוי'"

בטענת בני יוסף ליהושע שגבולם אינו מספיק להם מופיע ביטוי מיוחד – "וַאֲנִי עַם רָב עַד אֲשֶׁר עַד כֹּה בֵּרְכַנִי הוי'". רש"י מפרש: "עד אשר עד כה ברכני ה'". עד אשר ראית שנתרבה מנינו ממנין ראשון למנין שני עשרים אלף וחמש מאות, כמנין 'כה' בגימטריא, במנין ראשון אתה מוצא במנשה בספר במדבר שנים ושלשים אלף ומאתים, ובפנחס שנים וחמשים אלף ושבע מאות".

יש כאן סוג מיוחד של גימטריא – ה–**כ** נחשבת כ–**כ** אלפים וה–**ה** כ–**ה** מאות. המלה "כה" רומזת לנבואת כל הנביאים, שהתנבאו ב"כה", לעומת משה שהתנבא ב"זה" (לפי אותו חשבון, "**זה**" יעלה 7500, **ז** אלפים ו–**ה** מאות, וביחד יעלה הכל **כח** אלפים). פירושו השני של רש"י הוא "ברכה נאמרה לאברהם, 'כה יהיה זרעך', נתקיימה בי", ויש לפרש שיתקיים בזרעו (ואולי כבר נתקיים אז בזרעו של יוסף) "ונבאו בניכם ובנותיכם", כולם מתנבאים ברוח הקדש.

נ"ך יומי – יום ששי, ב"ה אדר
יהושע פרק י"ח

(א) וַיִּקָּהֲלוּ כָל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁלֹה וַיַּשְׁכִּינוּ שָׁם אֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְהָאָרֶץ נִכְבְּשָׁה לִפְנֵיהֶם:

וישכינו שם את אהל מועד. שעשו במדבר, ולא היה שם תקרה, אלא בית של אבנים מלמטן ויריעות מלמעלן, כך שנינו בשחיטת קדשים (זבחים נד ב): **והארץ נכבשה לפניהם.** משנקבע המשכן, היתה הארץ נוחה ליכבש לפניהם:

(ב) וַיִּוָּתְרוּ בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר לֹא חָלְקוּ אֶת נַחֲלָתָם שִׁבְעָה שִׁבְטִים:

שבעה שבטים. שכבר קבלו נחלתן ראובן וגד וחצי שבט מנשה, בימי משה בעבר הירדן, ובארץ כנען כבר נפל גורל ליהודה ולאפרים ולחצי שבט מנשה, הרי חמשה שבטים:

(ג) וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד אָנָה אַתֶּם מִתְרַפִּים לָבוֹא לָרֶשֶׁת אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם ה' אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם:

מתרפים. מתרשלין:

(ד) הָבוּ לָכֶם שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים לַשָּׁבֶט וְאֶשְׁלָחֵם וְיָקֻמוּ וְיִתְהַלְּכוּ בָאָרֶץ וְיִכְתְּבוּ אוֹתָהּ לְפִי נַחֲלָתָם וְיָבֹאוּ אֵלָי:

לשבט. לכל שבט מן השבעה: **לפי נחלתם.** לשבעה חלקים, ולא בשוה אלא לפי השבטים הראויין לחלקם, לרב לפי רובו ולמעט לפי מיעוטו, כמה שנאמר (במדבר כו נד): לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעיט נחלתו וגו':

(ה) וְהִתְחַלְּקוּ אֹתָהּ לִשְׁבְעָה חֲלָקִים יְהוּדָה יַעֲמֹד עַל גְּבוּלוֹ מִנֶּגֶב וּבֵית יוֹסֵף יַעַמְדוּ עַל גְּבוּלָם מִצָּפוֹן:

והתחלקו אתה לשבעה חלקים. אותה שנכבשה כבר והעתידה ליכבש: **יהודה יעמד על גבולו מנגב.** ארץ ישראל ששם נפל לו גורל כל המצר הדרומי: **ובית יוסף וגו' מצפון.** צפוני למה שנכבש כבר, ועוד יש הרבה לכבוש צד המצר מבעל גד עד לבא חמת, שהוא אצל הר ההר במצר צפוני, והשבע שבטים יחלקו אותה שבין יהודה ליוסף, ואותה העומדת ליכבש:

(ו) וְאַתֶּם תִּכְתְּבוּ אֶת הָאָרֶץ שִׁבְעָה חֲלָקִים וַהֲבֵאתֶם אֵלַי הֵנָּה וְיָרִיתִי לָכֶם גּוֹרָל פֹּה לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵינוּ:

ויריתי. והשלכתי, כמו (שמות טו ד): ירה בים:

(ז) כִּי אֵין חֵלֶק לַלְוִיִּם בְּקִרְבְּכֶם כִּי כְהֻנַּת ה' נַחֲלָתוֹ וְגָד וּרְאוּבֵן וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה לָקְחוּ נַחֲלָתָם מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן מִזְרָחָה אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם מֹשֶׁה עֶבֶד ה': **(ח)** וַיָּקֻמוּ הָאֲנָשִׁים וַיֵּלֵכוּ וַיְצַו יְהוֹשֻׁעַ אֶת הַהֹלְכִים לִכְתֹּב אֶת הָאָרֶץ לֵאמֹר לְכוּ וְהִתְהַלְּכוּ

בָּאָרֶץ וְכִתְּבוּ אוֹתָהּ וְשׁוּבוּ אֵלַי וּפֹה אַשְׁלִיךְ לָכֶם גּוֹרָל לִפְנֵי הוי' בְּשִׁלֹה: **(ט)** וַיֵּלְכוּ הָאֲנָשִׁים וַיַּעַבְרוּ בָאָרֶץ וַיִּכְתְּבוּהָ לֶעָרִים לְשִׁבְעָה חֲלָקִים עַל סֵפֶר וַיָּבֹאוּ אֶל יְהוֹשֻׁעַ אֶל הַמַּחֲנֶה שִׁלֹה: **(י)** וַיַּשְׁלֵךְ לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ גּוֹרָל בְּשִׁלֹה לִפְנֵי הוי' וַיְחַלֵּק שָׁם יְהוֹשֻׁעַ אֶת הָאָרֶץ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּמַחְלְקֹתָם: **(פ)** **(יא)** וַיַּעַל גּוֹרָל מַטֵּה בְנֵי בִנְיָמִן לְמִשְׁפְּחֹתָם וַיֵּצֵא גְּבוּל גּוֹרָלָם בֵּין בְּנֵי יְהוּדָה וּבֵין בְּנֵי יוֹסֵף: **(יב)** וַיְהִי לָהֶם הַגְּבוּל לִפְאַת צָפוֹנָה מִן הַיַּרְדֵּן וְעָלָה הַגְּבוּל אֶל כֶּתֶף יְרִיחוֹ מִצָּפוֹן וְעָלָה בָהָר יָמָּה (והיה) וְהָיוּ תֹּצְאֹתָיו מִדְבַּרָה בֵּית אָוֶן:

ויהי להם הגבול לפאת צפונה. ויהי מצר גבול הצפוני שלהם מן הירדן, שבמזרח מתחיל המצר, ועלה אל כתף יריחו מצפון, ועלה משם אל המערב אל עבר יריחו, ומושך החוט בצפונה של יריחו, נמצאת יריחו לפנים מן החוט בחלק בנימין: **מדברה בית און.** למדבר של בית און:

(יג) וְעָבַר מִשָּׁם הַגְּבוּל לוּזָה אֶל כֶּתֶף לוּזָה נֶגְבָּה הִיא בֵּית אֵל וְיָרַד הַגְּבוּל עַטְרוֹת אַדָּר עַל הָהָר אֲשֶׁר מִנֶּגֶב לְבֵית חֹרוֹן תַּחְתּוֹן:

ועבר משם. לצד המערב: **לוזה אל כתף לוזה נגבה היא בית אל.** שקראה יעקב (בראשית כח יט), ולא זו היא בית אל שאצל העי, שהרי אומר בגבול יוסף (לעיל טז ב): ויצא מבית אל לוזה, למדנו ששנים היו, ולוז לא בחלק בנימין היתה, שהרי חוט המצר מלוז ולפנים הוא, כמו שהוא אומר (פסוק יג): אל כתף לוזה נגבה, החוט הולך בדרומה של לוז, נמצאת לוז מן החוט ולחוץ בנחלת בני יוסף, ובית אל היתה בחלק בנימין, כמו שכתוב למטה (להלן פסוק כב) בענין:

(יד) וְתָאַר הַגְּבוּל וְנָסַב לִפְאַת יָם נֶגְבָּה מִן הָהָר אֲשֶׁר עַל פְּנֵי בֵית חֹרוֹן נֶגְבָּה (והיה) וְהָיוּ תֹּצְאֹתָיו אֶל קִרְיַת בַּעַל הִיא קִרְיַת יְעָרִים עִיר בְּנֵי יְהוּדָה זֹאת פְּאַת יָם:

ותאר הגבול ונסב לפאת ים נגבה. בעטרות אדר כלה אורך הצפוני מן המזרח למערב, ומשם נסב החוט לגבול המערב של בנימין לילך נגבה מן הצפון לדרום, חוט המערבית מן ההר אשר על פני בית חורון נגבה מן ההר אשר בדרומה של בית חורון, משם היה מתחיל מקצוע מערבית צפונית של בנימן, ובא לו החוט מצפון לדרום: **והיו תצאותיו.** מקצוע מערבית דרומית שלו אל קרית יערים של יהודה, נמצא רוחב גבול בנימין נוטל כל רוחב הארץ שבין יהודה לאפרים, גבול דרומי שלו עם גבול צפונית של יהודה, ושם היתה ירושלים כמו שאמור למטה בענין, לפיכך היה לשני השבטים חלק בה, וגבול צפוני של בנימין ודרומי של אפרים נוגעין זה בזה, ושם היתה שילה בחלק אפרים, כמה שנאמר (תהלים עח ס סז): ויטש משכן שילה וגו' וימאס באהל יוסף ובשבט אפרים לא בחר, ואף לבנימין היה בו חלק, וכן שנינו בשחיטת קדשים (זבחים נד ב): בג' מקומות שרתה להם שכינה לישראל, בשילה ונוב ובית העולמים, ובכולן לא שרתה אלא בחלקו של בנימין: **זאת פאת ים.** רוח מערבי מעטרות אדר עד קרית יערים:

(טו) וּפְאַת נֶגְבָּה מִקְצֵה קִרְיַת יְעָרִים וְיָצָא הַגְּבוּל יָמָּה וְיָצָא אֶל מַעְיַן מֵי נֶפְתּוֹחַ:

ופאת נגבה. מצר (נ"א מצד) דרומי לבנימין והוא צפוני של יהודה, וכל התחומין המנוין כאן נמנו בצפונה של יהודה, וכל מקום שכתוב כאן וירד, כתוב ביהודה ועלה, לפי

שכאן הוא מונה מן המערב למזרח, ושם מונה מן המזרח למערב: **ויצא הגבול ימה.** אל ים אחד ולא ידעתי איזה ים הוא:

(טז) וְיָרַד֙ הַגְּבוּל֔ אֶל קְצֵ֖ה הָהָ֑ר אֲשֶׁר֙ עַל פְּנֵי֙ גֵּ֣י בֶן הִנֹּ֔ם אֲשֶׁ֖ר בְּעֵ֣מֶק רְפָאִ֑ים צָפ֣וֹנָה וְיָרַד֙ גֵּ֣י הִנֹּ֔ם אֶל כֶּ֖תֶף הַיְבוּסִ֑י נֶ֚גְבָּה וְיָרַ֣ד עֵ֔ין רֹגֵֽל׃ **(יז)** וְתָאַ֙ר מִצָּפ֔וֹן וְיֵצֵ֖א עֵ֣ין שֶׁ֑מֶשׁ וְיָצָ֙א אֶל גְּלִילוֹת֙ אֲשֶׁ֣ר נֹכַ֔ח מַעֲלֵ֖ה אֵדֻמִּ֑ים וְיָרַ֖ד אֶ֥בֶן בֹּהַ֛ן בֶּן רְאוּבֵֽן׃ **(יח)** וְעָבַ֖ר אֶל כֶּ֣תֶף מוּל֮ הָעֲרָבָה֒ צָפ֣וֹנָה וְיָרַ֔ד הָעֲרָבָֽתָה׃ **(יט)** וְעָבַ֙ר הַגְּבוּל֙ אֶל כֶּ֣תֶף בֵּית חָגְלָ֔ה צָפ֖וֹנָה (והיה) וְהָיוּ֙ | (תצאותיו) תֹּֽצְאוֹתָ֔יו הַגְּבוּל֙ אֶל לְשׁ֣וֹן יָ֔ם הַמֶּ֖לַח צָפ֣וֹנָה אֶל קְצֵ֑ה הַיַּרְדֵּ֖ן נֶ֥גְבָּה זֶ֖ה גְּבֽוּל נֶֽגֶב׃

אל לשון ים המלח צפונה. בצפונו של לשון, נמצא כל הלשון בחלקו של יהודה: **אל קצה הירדן.** מקום שהירדן נופל בים המלח, והוא נמנה מקצוע מזרחית צפונית ליהודה, וכאן הוא מונה מקצוע דרומית מזרחית לבנימין:

(כ) וְהַיַּרְדֵּ֖ן יִגְבֹּ֣ל אֹת֑וֹ לִפְאַ֥ת קֵדְמָ֛ה זֹ֥את נַחֲלַ֖ת בְּנֵ֣י בִנְיָמִ֑ן לִגְבוּלֹתֶ֥יהָ סָבִ֖יב לְמִשְׁפְּחֹתָֽם׃

והירדן יגבול אתו לפאת קדמה. הירדן היה לו לבנימין מצר מזרחי, שהירדן הולך על פני רוחב כל גבולו למזרח:

(כא) וְהָי֣וּ הֶֽעָרִ֗ים לְמַטֵּה֙ בְּנֵ֣י בִנְיָמִ֔ן לְמִשְׁפְּחוֹתֵיהֶ֖ם יְרִיחוֹ֙ וּבֵ֣ית חָגְלָ֔ה וְעֵ֖מֶק קְצִֽיץ׃ **(כב)** וּבֵ֣ית הָעֲרָבָ֔ה וּצְמָרַ֖יִם וּבֵֽית אֵֽל׃ **(כג)** וְהָעַוִּ֥ים וְהַפָּרָ֖ה וְעָפְרָֽה׃ **(כד)** וּכְפַ֣ר (העמני) הָעַמֹּנָ֔ה וְהָעָפְנִ֖י וָגָ֑בַע עָרִ֥ים שְׁתֵּֽים עֶשְׂרֵ֖ה וְחַצְרֵיהֶֽן׃ **(כה)** גִּבְעוֹן֙ וְהָרָמָ֔ה וּבְאֵרוֹֽת׃ **(כו)** וְהַמִּצְפֵּ֥ה וְהַכְּפִירָ֖ה וְהַמֹּצָֽה׃ **(כז)** וְרֶ֥קֶם וְיִרְפְּאֵ֖ל וְתַרְאֲלָֽה׃ **(כח)** וְצֵלַ֥ע הָאֶ֖לֶף וְהַיְבוּסִ֑י הִ֥יא יְרוּשָׁלַ֛͏ִם גִּבְעַ֥ת קִרְיַ֖ת עָרִ֑ים אַרְבַּ֥ע עֶשְׂרֵ֖ה וְחַצְרֵיהֶ֥ן זֹֽאת נַחֲלַ֖ת בְּנֵ֣י בִנְיָמִ֑ן לְמִשְׁפְּחֹתָֽם׃ **(פ)**

וצלע האלף והיבוסי היא ירושלים. כל אחת עיר לעצמה, וכן גבעת, קרית, חמש ערים בפסוק זה:

פרק יה: הים הסודי

בשרטוט גבולות נחלת בנימין נאמר "וְיָצָא הַגְּבוּל יָמָּה", ורש"י כותב "אל ים אחד, ולא ידעתי איזה ים הוא" (שהרי לפי תיאור הגבול כאן, ממערב למזרח, אי אפשר לפרש שהכוונה לים במערב ארץ ישראל). ים בכלל הוא בסוד עלמא דאתכסיא, בלתי-ידוע בעצם, ועולה מכאן שישנם כל מיני ימים לא ידועים כלל בתוך היבשה. ראשי התיבות של "**ויצא הגבול ימה**" הם **והי**, צירוף ספירת היסוד, תיקון הברית שבהצנע (ושרש הברית ברדל"א, "לא ידעתי [איזה ים הוא]").

ורמז: "**ויצא הגבול ימה**" עולה **יצחק** (ח"פ **הוי**) וחלק המילוי – **וו יוד צדיק אלף הא גימל בית וו למד יוד מם הא** – עולה עוד ד"פ **יצחק** (סה"כ עולה ה"פ **יצחק** – המתקת **ה** גבורות – **יצחק** פו"א), בגימטריא **ארץ ישראל**, כנודע.

נ"ך יומי – שבת־קדש פרשת פקודי, כ"ט אדר
יהושע פרק י"ט

(א) וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל הַשֵּׁנִי לִשִׁמְעוֹן לְמַטֵּה בְנֵי שִׁמְעוֹן לְמִשְׁפְּחוֹתָם וַיְהִי נַחֲלָתָם בְּתוֹךְ נַחֲלַת בְּנֵי יְהוּדָה:

ויצא הגורל השני. שני לבנימין, שגורל בנימין היה ראשון לשבעה השבטים שאמר יהושע לשלוחיו והתחלקו אותה לשבעה חלקים, שכבר נטלו יהודה ויוסף, כמו שנאמר שם (לעיל יח ה): יהודה יעמוד על גבולו מנגב וגו', מכאן ואילך מונה והולך שבעה גורלות:

(ב) וַיִּהְיוּ לָהֶם בְּנַחֲלָתָם בְּאֵר שֶׁבַע וְשֶׁבַע וּמוֹלָדָה: **(ג)** וַחֲצַר שׁוּעָל וּבָלָה וָעֶצֶם: **(ד)** וְאֶלְתּוֹלַד וּבְתוּל וְחָרְמָה: **(ה)** וְצִקְלַג וּבֵית הַמַּרְכָּבוֹת וַחֲצַר סוּסָה: **(ו)** וּבֵית לְבָאוֹת וְשָׁרוּחֶן עָרִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן: **(ז)** עַיִן | רִמּוֹן וָעֶתֶר וְעָשָׁן עָרִים אַרְבַּע וְחַצְרֵיהֶן: **(ח)** וְכָל הַחֲצֵרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹת הֶעָרִים הָאֵלֶּה עַד בַּעֲלַת בְּאֵר רָאמַת נֶגֶב זֹאת נַחֲלַת מַטֵּה בְנֵי שִׁמְעוֹן לְמִשְׁפְּחֹתָם: **(ט)** מֵחֶבֶל בְּנֵי יְהוּדָה נַחֲלַת בְּנֵי שִׁמְעוֹן כִּי הָיָה חֵלֶק בְּנֵי יְהוּדָה רַב מֵהֶם וַיִּנְחֲלוּ בְנֵי שִׁמְעוֹן בְּתוֹךְ נַחֲלָתָם: **(פ)**

רב מהם. מן הראוי להם:

(י) וַיַּעַל הַגּוֹרָל הַשְּׁלִישִׁי לִבְנֵי זְבוּלֻן לְמִשְׁפְּחֹתָם וַיְהִי גְּבוּל נַחֲלָתָם עַד שָׂרִיד: **(יא)** וְעָלָה גְּבוּלָם | לַיָּמָּה וּמַרְעָלָה וּפָגַע בְּדַבֶּשֶׁת וּפָגַע אֶל הַנַּחַל אֲשֶׁר עַל פְּנֵי יָקְנְעָם: **(יב)** וְשָׁב מִשָּׂרִיד קֵדְמָה מִזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ עַל גְּבוּל כִּסְלֹת תָּבֹר וְיָצָא אֶל הַדָּבְרַת וְעָלָה יָפִיעַ:

כסלות תבור. אומר אני שהוא לשון כסלים, פלנק"ש בלע"ז, לא בגובהו ולא בשיפולו אלא בשיפועו וסמוך לאמצעו קרוב לצד אחורים ומלצד פניו, כדרך שהכסלים עומדות בבהמה, ובמקום שהוא אומר (להלן פסוק לד): אזנות תבור, סמוך לראשו הוא במקום האזנים:

(יג) וּמִשָּׁם עָבַר קֵדְמָה מִזְרָחָה גִּתָּה חֵפֶר עִתָּה קָצִין וַיֵּצֵא רִמּוֹן הַמְּתֹאָר הַנֵּעָה:

קדמה מזרחה גתה חפר. ממזרח לגת החפר, שם עירו של יונה בן אמיתי (מלכים ב יד כה): **עתה קצין.** שם העיר עתה קצין: **המתואר הנעה.** המוסב על נעה, כלומר משם תאר הגבול לנעה, וכן תרגם יונתן: ונפיק לרמון ומתמן מסתחר לנעה:

(יד) וְנָסַב אֹתוֹ הַגְּבוּל מִצָּפוֹן חַנָּתֹן וְהָיוּ תֹצְאֹתָיו גֵּי יִפְתַּח אֵל: **(טו)** וְקַטָּת וְנַהֲלָל וְשִׁמְרוֹן וְיִדְאֲלָה וּבֵית לָחֶם עָרִים שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן: **(טז)** זֹאת נַחֲלַת בְּנֵי זְבוּלֻן לְמִשְׁפְּחוֹתָם הֶעָרִים הָאֵלֶּה וְחַצְרֵיהֶן: **(פ)** **(יז)** לְיִשָּׂשכָר יָצָא הַגּוֹרָל הָרְבִיעִי לִבְנֵי יִשָּׂשכָר לְמִשְׁפְּחוֹתָם: **(יח)** וַיְהִי גְּבוּלָם יִזְרְעֶאלָה וְהַכְּסוּלֹת וְשׁוּנֵם: **(יט)** וַחֲפָרַיִם וְשִׁיאֹן וַאֲנָחֲרַת: **(כ)** וְהָרַבִּית וְקִשְׁיוֹן וָאֶבֶץ: **(כא)** וְרֶמֶת וְעֵין גַּנִּים וְעֵין חַדָּה וּבֵית

פַּצֵּץ: **(כב)** וּפָגַעְ הַגְּבוֹל בְּתָבוֹר (ושחצומה) וְשַׁחֲצִימָה֙ וּבֵית שְׁמֶשׁ וְהָיוּ תֹּצְאוֹת גְּבוּלָם הַיִּרְדֵּן עָרִים שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן: **(כג)** זֹאת נַחֲלַת מַטֵּה בְנֵי יִשָּׂשכָר לְמִשְׁפְּחֹתָם הֶעָרִים וְחַצְרֵיהֶן: **(פ)** **(כד)** וַיֵּצֵא֙ הַגּוֹרָל הַחֲמִישִׁי֙ לְמַטֵּה בְנֵי אָשֵׁר לְמִשְׁפְּחוֹתָם: **(כה)** וַיְהִי גְבוּלָם חֶלְקַת וַחֲלִי וָבֶטֶן וְאַכְשָׁף: **(כו)** וְאַלַמֶּלֶךְ וְעַמְעָד וּמִשְׁאָל וּפָגַע בְּכַרְמֶל֙ הַיָּמָּה וּבְשִׁיחוֹר לִבְנָת: **(כז)** וְשָׁב מִזְרָח הַשֶּׁמֶשׁ֙ בֵּית דָּגוֹן֙ וּפָגַע בִּזְבֻלוּן וּבְגֵי יִפְתַּח אֵל צָפוֹנָה בֵּית הָעֵמֶק וּנְעִיאֵל֙ וְיֹצֵא אֶל כָּבוּל מִשְּׂמֹאל: **(כח)** וְעֶבְרֹן וּרְחֹב וְחַמּוֹן וְקָנָה עַד צִידוֹן רַבָּה: **(כט)** וְשָׁב הַגְּבוּל֙ הָרָמָה֙ וְעַד עִיר מִבְצַר צֹר֔ וְשָׁב הַגְּבוּל֙ חֹסָה (ויהיו) וְהָיוּ תֹּצְאֹתָיו הַיָּמָּה מֵחֶבֶל אַכְזִיבָה:

מבצר צר. קרוין כריכן קרוי תוקפא: **צר.** לשון צור: **מחבל אכזיבה.** מעדב אכזיבה, מגורל כזיב:

(ל) וְעַמָּה וַאֲפֵק וּרְחֹב עָרִים עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם וְחַצְרֵיהֶן: **(לא)** זֹאת נַחֲלַת מַטֵּה בְנֵי אָשֵׁר לְמִשְׁפְּחֹתָם הֶעָרִים הָאֵלֶּה וְחַצְרֵיהֶן: **(פ)** **(לב)** לִבְנֵי נַפְתָּלִי יָצָא הַגּוֹרָל הַשִּׁשִּׁי לִבְנֵי נַפְתָּלִי לְמִשְׁפְּחֹתָם: **(לג)** וַיְהִי גְבוּלָם מֵחֵלֶף מֵאֲלוֹן בְּצַעֲנַנִּים וַאֲדָמִי הַנֶּקֶב וְיַבְנְאֵל עַד לַקּוּם וַיְהִי תֹּצְאֹתָיו הַיִּרְדֵּן: **(לד)** וְשָׁב הַגְּבוּל יָמָּה֙ אַזְנוֹת תָּבוֹר וְיָצָא מִשָּׁם חוּקֹקָה וּפָגַע בִּזְבֻלוּן מִנֶּגֶב וּבְאָשֵׁר֙ פָּגַע מִיָּם וּבִיהוּדָה֙ הַיִּרְדֵּן מִזְרַח הַשָּׁמֶשׁ: **(לה)** וְעָרֵי מִבְצָר֙ הַצִּדִּים צֵ֣ר וְחַמַּת רַקַּת וְכִנֶּרֶת:

וערי מבצר. היו לנפתלי הצדים צר:

(לו) וַאֲדָמָה וְהָרָמָה וְחָצוֹר: **(לז)** וְקֶדֶשׁ וְאֶדְרֶעִי וְעֵין חָצוֹר: **(לח)** וְיִרְאוֹן֙ וּמִגְדַּל אֵל֙ חֹרֶם וּבֵית עֲנָת וּבֵית שֶׁמֶשׁ עָרִים תִּשַּׁע עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן: **(לט)** זֹאת נַחֲלַת מַטֵּה בְנֵי נַפְתָּלִי לְמִשְׁפְּחֹתָם הֶעָרִים וְחַצְרֵיהֶן: **(פ)** **(מ)** לְמַטֵּה בְנֵי דָן לְמִשְׁפְּחֹתָם יָצָא הַגּוֹרָל הַשְּׁבִיעִי: **(מא)** וַיְהִי גְבוּל נַחֲלָתָם צָרְעָה וְאֶשְׁתָּאוֹל וְעִיר שֶׁמֶשׁ:

צרעה ואשתאול. משל יהודה היה (לעיל טו לג), ונפל גורל בני דן סמוך להם:

(מב) וְשַׁעַלַבִּין וְאַיָּלוֹן וְיִתְלָה: **(מג)** וְאֵילוֹן וְתִמְנָתָה וְעֶקְרוֹן: **(מד)** וְאֶלְתְּקֵה וְגִבְּתוֹן וּבַעֲלָת: **(מה)** וִיהֻד וּבְנֵי בְרַק וְגַת רִמּוֹן: **(מו)** וּמֵי הַיַּרְקוֹן וְהָרַקּוֹן עִם הַגְּבוּל מוּל יָפוֹ: **(מז)** וַיֵּצֵא גְבוּל בְּנֵי דָן מֵהֶם וַיַּעֲלוּ בְנֵי דָן וַיִּלָּחֲמוּ עִם לֶשֶׁם וַיִּלְכְּדוּ אוֹתָהּ | וַיַּכּוּ אוֹתָהּ לְפִי חָרֶב וַיִּרְשׁוּ אוֹתָהּ֙ וַיֵּשְׁבוּ בָהּ וַיִּקְרְאוּ לְלֶשֶׁם֙ דָּן כְּשֵׁם דָּן אֲבִיהֶם:

ויצא גבול בני דן מהם. כאן נטלו קצת, ועוד נפל להם גורל במקום אחר רחוק מגבולם, ושאר שבטים מפסיקין בינתים: **וילחמו עם לשם.** לאחר זמן בימי עתניאל בן קנז, ובימי פסל מיכה, כמה שנאמר בספר שופטים (יח ב): **לשם.** היא ליש האמורה בספר שופטים (יח יד):

(מח) זֹאת נַחֲלַת מַטֵּה בְנֵי דָן לְמִשְׁפְּחֹתָם הֶעָרִים הָאֵלֶּה וְחַצְרֵיהֶן: **(פ)** **(מט)** וַיְכַלּוּ לְנְחֹל אֶת הָאָרֶץ לִגְבוּלֹתֶיהָ וַיִּתְּנוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל נַחֲלָה לִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן בְּתוֹכָם: **(נ)** עַל פִּי יְהוָה נָתְנוּ לוֹ אֶת הָעִיר אֲשֶׁר שָׁאַל אֶת תִּמְנַת סֶרַח בְּהַר אֶפְרָיִם וַיִּבֶן אֶת הָעִיר וַיֵּשֶׁב בָּהּ: **(נא)** אֵלֶּה הַנְּחָלֹת אֲשֶׁר נִחֲלוּ אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן | וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת לְמַטּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל | בְּגוֹרָל | בְּשִׁלֹה לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיְכַלּוּ מֵחַלֵּק אֶת הָאָרֶץ: **(פ)**

אשר נחלו. הנחילו:

פרק יט: אור נפתלי

בגבולות זבֻלון נזכרו "כִּסלת תּבר" ובגבול נפתלי "אזנות תבור". רש"י מסביר: "'כִּסלת תּבר'. אומר אני שהוא לשון כסלים, פלנק"ש בלע"ז, לא בגובהו ולא בשיפולו אלא בשיפועו וסמוך לאמצעו קרוב לצד אחורים ומלצד פניו, כדרך שהכסלים עומדות בבהמה, ובמקום שהוא אומר 'אזנות תבור', סמוך לראשו הוא, במקום האזנים". "**נפתלי** אילה שלֻחה הנתן אמרי שפר" הוא בסוד **תפלין** של ראש ונחלתו "סמוך לראש הוא". "כסלת תבר" כתוב חסר דחסר (חסר **ו** בשתי המלים) ו"אזנות תבור" מלא דמלא (**ו** בשתי המלים) – מה ש"סמוך לראש" מתמלא באור!

ורמזים: **נפתלי** עולה ו"פ **זבלון** – **זבלון** פנים ואחור – וביחד ז"פ **זבלון**. **כסלת תבר אזנות תבור** עולה 2184, **פד** פעמים **הוי'**, **יב** פעמים **יעקב**, כאשר ממוצע כל תבה הוא 546, **הוי'** פעמים **אהיה**. כאשר מחשבים את ה–**א** כ–1000 עולה הכל 1820, **סוד** פעמים **הוי'**.

פרק משנה שבועי
בבא־בתרא פרק ח׳

א. יֵשׁ נוֹחֲלִין וּמַנְחִילִין, וְיֵשׁ נוֹחֲלִין וְלֹא מַנְחִילִין, מַנְחִילִין וְלֹא נוֹחֲלִין, לֹא נוֹחֲלִין וְלֹא מַנְחִילִין. וְאֵלּוּ נוֹחֲלִין וּמַנְחִילִין, הָאָב אֶת הַבָּנִים וְהַבָּנִים אֶת הָאָב וְהָאַחִין מִן הָאָב, נוֹחֲלִין וּמַנְחִילִין. הָאִישׁ אֶת אִמּוֹ וְהָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ, וּבְנֵי אֲחָיוֹת, נוֹחֲלִין וְלֹא מַנְחִילִין. הָאִשָּׁה אֶת בָּנֶיהָ וְהָאִשָּׁה אֶת בַּעְלָהּ וַאֲחֵי הָאֵם, מַנְחִילִין וְלֹא נוֹחֲלִין. וְהָאַחִים מִן הָאֵם, לֹא נוֹחֲלִין וְלֹא מַנְחִילִין:

ר"ע מברטנורה

יֵשׁ נוֹחֲלִין. יֵשׁ קְרוֹבִים שֶׁנּוֹחֲלִין אֶת קְרוֹבֵיהֶם כְּשֶׁהֵם מֵתִים. וְאַף כְּשֶׁמֵּתִים הֵם, מַנְחִילִין לָהֶם אֶת מָמוֹנָם: **הָאָב אֶת הַבָּנִים.** דִּכְתִיב (בַּמִּדְבָּר כז) אִישׁ כִּי יָמוּת וּבֵן אֵין לוֹ וְהַעֲבַרְתֶּם אֶת נַחֲלָתוֹ לְבִתּוֹ, בְּמָקוֹם בַּת אַתָּה מַעֲבִיר נַחֲלָה מֵאָב, וְאִי אַתָּה מַעֲבִיר נַחֲלָה מִן הָאָב בְּמָקוֹם אַחִין: **וְהַבָּנִים אֶת הָאָב.** דִּכְתִיב אִישׁ כִּי יָמוּת וּבֵן אֵין לוֹ, הָא יֵשׁ לוֹ בֵּן, בֵּן קוֹדֵם: **וְהָאַחִין מִן הָאָב.** דִּכְתִיב (שָׁם) מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וְיָרַשׁ אוֹתָהּ, וּמִשְׁפַּחַת אָב קְרוּיָה מִשְׁפָּחָה, דִּכְתִיב (שָׁם א) לְמִשְׁפְּחוֹתָם לְבֵית אֲבוֹתָם: **הָאִישׁ אֶת אִמּוֹ.** דִּכְתִיב (בַּמִּדְבָּר לז) וְכָל בַּת יוֹרֶשֶׁת נַחֲלָה מִמַּטּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הֵיאַךְ בַּת יוֹרֶשֶׁת שְׁנֵי מַטּוֹת. אֶלָּא זוֹ שֶׁאָבִיהָ מִשֵּׁבֶט אֶחָד וְאִמָּהּ מִשֵּׁבֶט אַחֵר, וְיָרְשָׁתָן. וּמִדִּכְתִיב מַטּוֹת, הִקִּישׁ מַטֶּה הָאֵם לְמַטֵּה הָאָב, מַה מַּטֵּה הָאָב בֵּן קוֹדֵם לַבַּת, אַף מַטֵּה הָאֵם בֵּן קוֹדֵם לַבַּת: **וְהָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ.** דִּכְתִיב שְׁאֵרוֹ, זוֹ אִשְׁתּוֹ. וְקָרִינַן הָכִי, וּנְתַתֶּם אֶת נַחֲלַת שְׁאֵרוֹ לוֹ, וְגוֹרְעִין וּמוֹסִיפִין וְדוֹרְשִׁין. יָכוֹל אַף הִיא תִּירָשֶׁנּוּ, תַּלְמוּד לוֹמַר וְיָרַשׁ אוֹתָהּ, הוּא יוֹרֵשׁ אוֹתָהּ וְאֵין הִיא יוֹרֶשֶׁת אוֹתוֹ:

ב. סֵדֶר נְחָלוֹת כָּךְ הוּא, (במדבר כז) אִישׁ כִּי יָמוּת וּבֵן אֵין לוֹ, וְהַעֲבַרְתֶּם אֶת נַחֲלָתוֹ לְבִתּוֹ, בֵּן קוֹדֵם לַבַּת, וְכָל יוֹצְאֵי יֶרֶךְ שֶׁל בֵּן קוֹדְמִין לַבַּת. בַּת קוֹדֶמֶת לָאַחִין. יוֹצְאֵי יֶרֶךְ שֶׁל בַּת, קוֹדְמִין לָאַחִין. אַחִין קוֹדְמִין לַאֲחֵי הָאָב. יוֹצְאֵי יֶרֶךְ שֶׁל אַחִין, קוֹדְמִין לַאֲחֵי הָאָב. זֶה הַכְּלָל, כָּל הַקּוֹדֵם בַּנַּחֲלָה, יוֹצְאֵי יֶרֶךְ קוֹדְמִין. וְהָאָב קוֹדֵם לְכָל יוֹצְאֵי יֶרֶךְ:

ר"ע מברטנורה

כָּל הַקּוֹדֵם לַנַּחֲלָה יוֹצְאֵי יֶרֶךְ קוֹדְמִין. וְאִם אֵין יוֹצְאֵי יֶרֶךְ קַיָּמִין, חָזְרָה נַחֲלָתָן אֵצֶל הָאָב. כֵּיצַד, רְאוּבֵן שָׁמֵת, חֲנוֹךְ וּפַלּוּא חָצְרוֹן וְכַרְמִי [בָּנָיו] יוֹרְשִׁין אוֹתוֹ. וְאִם מֵת אֶחָד מִן הַבָּנִים קֹדֶם רְאוּבֵן, וְהַהוּא בֵּן הִנִּיחַ בֵּן אוֹ בַּת [אוֹ בֶּן בֵּן אוֹ בַּת בֵּן] אוֹ בֶּן בַּת אוֹ בַּת בַּת] עַד מֵאָה דּוֹרוֹת, יִירַשׁ בִּמְקוֹם אָבִיו בִּנְכָסֵי אָבִיו רְאוּבֵן, וְיִטֹּל כְּאֶחָד מִבְּנֵי רְאוּבֵן. וְאִם אֵין לִרְאוּבֵן בָּנִים וְלֹא בְּנֵי בָנִים וְאַף לֹא בְּנוֹת בָּנִים, אָז יוֹרְשׁוֹת בְּנוֹת רְאוּבֵן אֶת רְאוּבֵן. וְאִם אֵין לִרְאוּבֵן בָּנוֹת וְלֹא בְּנֵי בָנוֹת וְלֹא בְּנוֹת בָּנוֹת עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת, אָז יִירַשׁ יַעֲקֹב אֶת רְאוּבֵן בְּנוֹ. וְאִם אֵין יַעֲקֹב קַיָּם, יִירְשׁוּ אֶת רְאוּבֵן אֶחָיו בְּנֵי אָבִיו, שִׁמְעוֹן לֵוִי וִיהוּדָה [יוֹסֵף וּבִנְיָמִין] וְכוּ'. וְאִם אֵינָן קַיָּמִין, יִירְשׁוּ אֶת רְאוּבֵן בְּנֵי שִׁמְעוֹן וְלֵוִי וְכוּ'. וְאִם אֵין לָהֶם בָּנִים וְלֹא בְּנֵי בָנִים, יִירְשׁוּ בְּנוֹתֵיהֶן אוֹ בְּנֵי בְנוֹתֵיהֶן אוֹ בְּנוֹת בְּנוֹתֵיהֶן. דִּבְכָל מָקוֹם הַזָּכָר וְיוֹרְשָׁיו קוֹדְמִין לַנְּקֵבָה. וְאִם מֵתוּ אֶחָיו שֶׁל רְאוּבֵן בְּלֹא זֶרַע אוֹ שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ אָח מֵעוֹלָם, תִּירַשְׁנוּ אֲחוֹתוֹ דִּינָה בַּת יַעֲקֹב אוֹ בָּנָיהּ אוֹ בְּנֵי בָנֶיהָ [אוֹ בְּנוֹתֶיהָ וּבְנוֹת בְּנוֹתֶיהָ] עַד סוֹף הָעוֹלָם. וְאִם אֵין לְרְאוּבֵן אָחוֹת וְלֹא

זֶרַע אָחוֹת, תַּחֲזֹר יְרֻשָּׁתוֹ לַאֲבִי אָבִיו דְּהַיְנוּ לְיִצְחָק. וְאִם אֵין יִצְחָק קַיָּם, תַּחֲזֹר יְרֻשַּׁת רְאוּבֵן לְעֵשָׂו בֶּן יִצְחָק, שֶׁהוּא אֲחִי אָבִיו שֶׁל רְאוּבֵן. וְאִם אֵין עֵשָׂו קַיָּם, תַּחֲזֹר יְרֻשַּׁת רְאוּבֵן לֶאֱלִיפַז בֶּן עֵשָׂו אוֹ לְבָנָיו וְלִבְנֵי בָנָיו אוֹ לִבְנוֹתָיו וְלִבְנוֹת בְּנוֹתָיו עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת. וְאִם אֵין אַחִים לְאָבִיו שֶׁל רְאוּבֵן וְלֹא מִבְּנֵי בְנֵיהֶן, תַּחֲזֹר יְרֻשַּׁת רְאוּבֵן לַאֲחוֹת אָבִיו אוֹ לְבָנֶיהָ וְלִבְנֵי בָנֶיהָ אוֹ לִבְנוֹתֶיהָ עַל הַסֵּדֶר שֶׁאָמַרְנוּ. וְאִם אֵין לְאָבִיו שֶׁל רְאוּבֵן לֹא אַחִים וְלֹא בְּנֵי אַחִים וְלֹא אָחוֹת וְלֹא בְּנֵי אָחוֹת, תַּחֲזֹר יְרֻשַּׁת רְאוּבֵן לְאַבְרָהָם אֲבִי אֲבִי אָבִיו. וְכֵן לְעוֹלָם עַד אָדָם הָרִאשׁוֹן: **הָאָב קוֹדֵם.** לְעוֹלָם לַאֲחֵי הָאָב וְלִבְנֵיהֶם, [וַאֲחֵי הָאָב קוֹדְמִים לַאֲחוֹת הָאָב], וַאֲחֵי הָאָב וַאֲחוֹת הָאָב קוֹדְמִים [לַאֲבִי הָאָב. וַאֲבִי הָאָב קוֹדֵם לַאֲחֵי אֲבִי הָאָב. וַאֲחֵי אֲבִי הָאָב וְאַף אֲחוֹתוֹ קוֹדְמִין] לַאֲבִי אֲבִי הָאָב. וְכֵן לְעוֹלָם:

ג. בְּנוֹת צְלָפְחָד נָטְלוּ שִׁלְשָׁה חֲלָקִים בַּנַּחֲלָה. חֵלֶק אֲבִיהֶן שֶׁהָיָה עִם יוֹצְאֵי מִצְרַיִם, וְחָלְקוּ עִם אֶחָיו בִּנְכְסֵי חֵפֶר. וְשֶׁהָיָה בְּכוֹר נוֹטֵל שְׁנֵי חֲלָקִים:

ר״ע מברטנורה

נָטְלוּ שְׁלֹשָׁה חֲלָקִים בַּנַּחֲלָה. בְּנַחֲלַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְסָבַר הַאי תַּנָּא לְיוֹצְאֵי מִצְרַיִם נִתְחַלְּקָה הָאָרֶץ, דִּכְתִיב (בַּמִּדְבָּר כו) לִשְׁמוֹת מַטּוֹת אֲבוֹתָם יִנְחָלוּ. וּצְלָפְחָד וְחֵפֶר אָבִיו שְׁנֵיהֶם נָטְלוּ חֵלֶק בָּאָרֶץ, שֶׁמִּיּוֹצְאֵי מִצְרַיִם הָיוּ שְׁנֵיהֶם. וְנָטְלוּ בְּנוֹת צְלָפְחָד חֵלֶק אֲבִיהֶם שֶׁהָיָה מַגִּיעַ לוֹ בָּאָרֶץ, וְחֵלֶק הַמַּגִּיעַ לוֹ מִירֻשַּׁת חֵפֶר אָבִיו, וְחֵלֶק בְּכוֹרָתוֹ שֶׁהָיָה בְּכוֹר וְנוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם. וְאַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא יָרְשׁוּ אֶת הָאָרֶץ וְאֵין הַבְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם בָּרְאוּי לָבֹא לְאַחַר מִיתָה, אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מֻחְזֶקֶת הָיְתָה:

ד. אֶחָד הַבֵּן וְאֶחָד הַבַּת בַּנַּחֲלָה, אֶלָּא שֶׁהַבֵּן נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם בִּנְכְסֵי הָאָב וְאֵינוֹ נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם בִּנְכְסֵי הָאֵם. וְהַבָּנוֹת גְּזוּנוֹת מִנִּכְסֵי הָאָב וְאֵינָן גְּזוּנוֹת מִנִּכְסֵי הָאֵם:

ר״ע מברטנורה

אֶחָד הַבֵּן וְאֶחָד הַבַּת בַּנַּחֲלָה. הָכִי קָאָמַר, אֶחָד הַבֵּן וְאֶחָד הַבַּת שָׁוִין בִּירֻשַּׁת נִכְסֵי הָאֵם כִּבְירֻשַּׁת נִכְסֵי הָאָב, וְאֵין הֶפְרֵשׁ בֵּין יְרֻשַּׁת נִכְסֵי הָאֵם לִירֻשַּׁת נִכְסֵי הָאָב, אֶלָּא שֶׁהַבְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם בִּנְכְסֵי הָאָב וְאֵינוֹ נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם בִּנְכְסֵי הָאֵם:

**ה. הָאוֹמֵר אִישׁ פְּלוֹנִי בְּנִי בְּכוֹר לֹא יִטֹּל פִּי שְׁנַיִם, אִישׁ פְּלוֹנִי בְּנִי לֹא יִירַשׁ עִם אֶחָיו, לֹא אָמַר כְּלוּם, שֶׁהִתְנָה עַל מַה שֶּׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה. הַמְחַלֵּק נְכָסָיו לְבָנָיו עַל פִּיו, רִבָּה לְאֶחָד וּמִעֵט לְאֶחָד וְהִשְׁוָה לָהֶן אֶת הַבְּכוֹר, דְּבָרָיו קַיָּמִין. וְאִם אָמַר מְשׁוּם יְרֻשָּׁה, לֹא אָמַר כְּלוּם. כָּתַב בֵּין בַּתְּחִלָּה בֵּין בָּאֶמְצַע בֵּין בַּסּוֹף מְשׁוּם מַתָּנָה, דְּבָרָיו קַיָּמִין. הָאוֹמֵר אִישׁ פְּלוֹנִי יִירַשֵׁנִי בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בַּת, בִּתִּי תִּירַשֵׁנִי בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בֵּן, לֹא אָמַר כְּלוּם, שֶׁהִתְנָה עַל מַה שֶּׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר, אִם אָמַר עַל מִי שֶׁהוּא רָאוּי לְיָרְשׁוֹ, דְּבָרָיו קַיָּמִין. וְעַל מִי שֶׁאֵין רָאוּי לְיָרְשׁוֹ, אֵין דְּבָרָיו קַיָּמִין. הַכּוֹתֵב אֶת נְכָסָיו לַאֲחֵרִים וְהִנִּיחַ אֶת בָּנָיו, מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי, אֲבָל אֵין רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הֵימֶנּוּ. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, אִם לֹא הָיוּ בָּנָיו נוֹהֲגִין כַּשּׁוּרָה, זָכוּר לְטוֹב:

ר"ע מברטנורה

לֹא אָמַר כְּלוּם. וְאֵין יָכוֹל לְסַלְּקוֹ מִן הַיֵּרֻשָּׁה אֶלָּא עַל יְדֵי שֶׁיִּתֵּן בְּמַתָּנָה נְכָסָיו לְשְׁאָר בָּנָיו: **עַל פִּיו.** מִשּׁוּם דִּמְצַוֶּה מֵחֲמַת מִיתָה, וּשְׁכִיב מְרַע דְּבָרָיו כִּכְתוּבִים וְכִמְסוּרִים וְאֵינוֹ צָרִיךְ קִנְיָן. מִשּׁוּם הָכִי תָּנֵי עַל פִּיו: **וְהִשְׁוָה לָהֶן אֶת הַבְּכוֹר.** בִּלְשׁוֹן מַתָּנָה: **דְּבָרָיו קַיָּמִין.** וְאֵין כָּאן מַתָּנָה עַל מַה שֶּׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה, שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בָּאָדָם לִתֵּן מָמוֹנוֹ בְּמַתָּנָה לְכָל מִי שֶׁיִּרְצֶה: **וְאִם אָמַר מְשׁוּם יֶרֻשָּׁה.** וְאִם רָבָה לְאֶחָד וּמְעֵט לְאֶחָד בְּתוֹרַת יֶרֻשָּׁה, שֶׁאָמַר פְּלוֹנִי בְּנִי יְרַשׁ שָׂדֶה בֵּית כּוֹר, וּפְלוֹנִי [בְּנִי] יְרַשׁ שָׂדֶה בֵּית לֶתֶךְ, וְעַל בְּנוֹ בְּכוֹר אָמַר שֶׁיְּרַשׁ כְּשֵׁל חֲבֵרוֹ, לֹא אָמַר כְּלוּם, מִפְּנֵי שֶׁמַּתָּנָה עַל מַה שֶּׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה: **כָּתַב בֵּין בַּתְּחִלָּה וְכוּ'.** תִּנָּתֵן שָׂדֶה פְּלוֹנִית לִפְלוֹנִי וְיֵרֻשָּׁנָּה, זֶהוּ בַּתְּחִלָּה. יֵרֻשָּׁנָּה וְתִנָּתֵן לוֹ, זוֹ הִיא בַּסּוֹף. יְרַשׁ שָׂדֶה פְּלוֹנִית וְתִנָּתֵן לוֹ וְיֵרֻשָּׁנָּה, זוֹ הִיא מַתָּנָה בָּאֶמְצַע: **אִם אָמַר עַל מִי שֶׁרָאוּי לְיָרְשׁוֹ.** כְּגוֹן עַל בֵּן בֵּין הַבָּנִים, וְעַל בַּת בֵּין הַבָּנוֹת, פְּלוֹנִי יְרָשֶׁנִּי: **דְּבָרָיו קַיָּמִין.** דִּכְתִיב (דְּבָרִים כא) וְהָיָה בְּיוֹם הַנְחִילוֹ אֶת בָּנָיו, הַתּוֹרָה נָתְנָה רְשׁוּת לָאָב לְהַנְחִיל לַבָּנִים לְמִי שֶׁיִּרְצֶה. וּמוֹדֶה רַבִּי יוֹחָנָן דְּעַל אָח בְּמִקּוֹם בַּת וְעַל בַּת בְּמִקּוֹם בֵּן, לֹא אָמַר כְּלוּם, שֶׁאֵין הַבַּת רְאוּיָה לִירַשׁ בְּמִקּוֹם בֵּן, וְלֹא הָאָח בְּמִקּוֹם בַּת. וְכֵן מוֹדֶה רַבִּי יוֹחָנָן, שֶׁאִם הִשְׁוָה אֶת הַבְּכוֹר לַבָּנִים לֹא אָמַר כְּלוּם, דִּכְתִיב (שָׁם) לֹא יוּכַל לְבַכֵּר וְכוּ'. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה: **אֵין רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הֵימֶנּוּ.** אֵין לַחֲכָמִים נַחַת רוּחַ בְּמַעֲשָׂיו, וַאֲפִלּוּ אֵין בָּנָיו נוֹהֲגִים כַּשּׁוּרָה, דִּלְמָא נָפֵיק מִנַּיְהוּ זַרְעָא מַעֲלְיָא. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל:

ו. הָאוֹמֵר זֶה בְּנִי, נֶאֱמָן. זֶה אָחִי, אֵינוֹ נֶאֱמָן וְנוֹטֵל עִמּוֹ בְּחֶלְקוֹ. מֵת, יַחְזְרוּ נְכָסִים לִמְקוֹמָן. נָפְלוּ לוֹ נְכָסִים מִמָּקוֹם אַחֵר, יִירְשׁוּ אֶחָיו עִמּוֹ. מִי שֶׁמֵּת וְנִמְצֵאת דִּיָּתֵיקִי קְשׁוּרָה עַל יֶרְכּוֹ, הֲרֵי זוֹ אֵינָהּ כְּלוּם. זָכָה בָהּ לְאַחֵר, בֵּין מִן הַיּוֹרְשִׁין בֵּין שְׁאֵינוֹ מִן הַיּוֹרְשִׁין, דִּבְרָיו קַיָּמִין:

ר"ע מברטנורה

זֶה בְּנִי נֶאֱמָן. לְיוֹרְשׁוֹ וְלִפְטֹר אֶת אִשְׁתּוֹ מִן הַיִּבּוּם: **זֶה אָחִי אֵינוֹ נֶאֱמָן.** לְהוֹרִישׁוֹ עִם אֶחָיו, שֶׁהֲרֵי אֵינָן מַכִּירִים אוֹתוֹ: **וְנוֹטֵל עִמּוֹ בְּחֶלְקוֹ.** כְּגוֹן אִם הֵם שְׁנֵי אַחִים לְבַד הַסָּפֵק, וְיֵשׁ לָהֶם לְחַלֵּק שָׁלֹשׁ שָׂדוֹת, זֶה נוֹטֵל שָׂדֶה וּמֶחֱצָה וְזֶה נוֹטֵל שָׂדֶה וּמֶחֱצָה, וְזֶה שֶׁמֵּעִיד עַל הַסָּפֵק שֶׁהוּא אָחִיו, נוֹתֵן לוֹ חֲצִי הַשָּׂדֶה, וְהָאַחֵר אֵינוֹ נוֹתֵן לוֹ כְּלוּם, דְּאָמַר לֵיהּ הָבֵא רְאָיָה וּשְׁקוֹל: **מֵת.** הַסָּפֵק: **יַחְזְרוּ.** אוֹתָן הַנְּכָסִים שֶׁנָּתַן לוֹ אָחִיו: **לִמְקוֹמָן.** כְּלוֹמַר לְמִי שֶׁנְּתָנָם לוֹ. אֲבָל שְׁאָר אַחִים אֵין יוֹרְשִׁים עִמּוֹ: **נָפְלוּ לוֹ.** לַסָּפֵק: **נְכָסִים מִמָּקוֹם אַחֵר.** בְּחַיָּיו. אוֹ קָנָה נְכָסִים וְעָכְשָׁיו מֵת: **יִירְשׁוּ אֶחָיו.** שֶׁל זֶה שֶׁהָיָה מֵעִיד שֶׁהוּא אָחִיו: **עִמּוֹ.** דְּהָא קָא מוֹדֵי לְהוּ שֶׁאַחִיהֶם הוּא. וְהָנֵי מִלֵּי בִּדְלָא כָּפְרוּ שְׁאָר הָאַחִין לוֹמַר וַדַּאי שֶׁאֵינוֹ אֲחִיהֶן, אֶלָּא טוֹעֲנִים שֶׁאֵינָן מַכִּירִים אוֹתוֹ. אֲבָל אִם כָּפְרוּ בּוֹ שֶׁאֵינוֹ אֲחִיהֶם, לֹא יִרְשֶׁנּוּ אֶלָּא זֶה שֶׁהֵעִיד לוֹ בִּלְבַד: **דִּיָּתֵיקִי.** צַוָּאַת שְׁכִיב מְרַע. וּלְשׁוֹן דִּיָּתֵיקִי דָּא תְּהֵא לְמֵיקַם וּלְמֵהֱוֵי: **קְשׁוּרָה עַל יֶרְכּוֹ.** דִּלְיכָּא לְמֵימַר אַחֵר כְּתָבָהּ וּנְתָנָהּ שָׁם, אֲפִלּוּ הָכִי הֲרֵי זוֹ אֵינָהּ כְּלוּם, שֶׁהֲרֵי לֹא גָּמַר לְהַקְנוֹת אֶלָּא בְּקַבָּלַת הַשֶּׁטַר, וְאֵין שֶׁטַר לְאַחַר מִיתָה:

ז. הַכּוֹתֵב נְכָסָיו לִבָּנָיו, צָרִיךְ שֶׁיִּכְתֹּב מֵהַיּוֹם וּלְאַחַר מִיתָה, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, אֵינוֹ צָרִיךְ. הַכּוֹתֵב נְכָסָיו לִבְנוֹ לְאַחַר מוֹתוֹ, הָאָב אֵינוֹ יָכוֹל לְמַכֵּר, מִפְּנֵי שֶׁהֵן בִּתּוּבִין לַבֵּן, וְהַבֵּן אֵינוֹ יָכוֹל לְמַכֵּר, מִפְּנֵי שֶׁהֵן בִּרְשׁוּת הָאָב. מָכַר הָאָב, מְכוּרִין עַד שֶׁיָּמוּת. מָכַר הַבֵּן, אֵין לַלּוֹקֵחַ בָּהֶן כְּלוּם עַד שֶׁיָּמוּת הָאָב. הָאָב תּוֹלֵשׁ וּמַאֲכִיל לְכָל מִי שֶׁיִּרְצֶה. וּמַה

שֶׁהִנִּיחַ תָּלוּשׁ, הֲרֵי הוּא שֶׁל יוֹרְשִׁין. הִנִּיחַ בָּנִים גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים, אֵין הַגְּדוֹלִים מִתְפַּרְנְסִים עַל הַקְּטַנִּים וְלֹא הַקְּטַנִּים נִזּוֹנִין עַל הַגְּדוֹלִים, אֶלָּא חוֹלְקִין בְּשָׁוֶה. נָשְׂאוּ הַגְּדוֹלִים, יִשְּׂאוּ הַקְּטַנִּים. וְאִם אָמְרוּ קְטַנִּים הֲרֵי אָנוּ נוֹשְׂאִים כְּדֶרֶךְ שֶׁנָּשְׂאתֶם אַתֶּם, אֵין שׁוֹמְעִין לָהֶם, אֶלָּא מַה שֶּׁנָּתַן לָהֶם אֲבִיהֶם נָתָן:

ר״ע מברטנורה

צָרִיךְ שֶׁיִּכְתֹּב מֵהַיּוֹם וּלְאַחַר מִיתָה. דְּמַשְׁמַע גּוּף הַקַּרְקַע יְהֵא קָנוּי לְךָ מֵהַיּוֹם, וְלֹא תֹּאכַל הַפֵּרוֹת עַד לְאַחַר מִיתָה. וְאִם לֹא כָּתַב מֵהַיּוֹם, לֹא נָתַן לוֹ כְּלוּם, דְּאֵין מַתָּנָה לְאַחַר מִיתָה: **אֵינוֹ צָרִיךְ.** לִכְתֹּב מֵהַיּוֹם. דְּכֵיוָן שֶׁכָּתַב בַּשִּׁטָר בְּכָךְ וְכָךְ בְּשַׁבָּת אָמַר לָנוּ פְּלוֹנִי הֲוֹוּ עָלַי עֵדִים, זְמַנּוֹ שֶׁל שְׁטָר מוֹכִיחַ עָלָיו שֶׁמֵּאוֹתוֹ הַיּוֹם הִתְחִילָה הַמַּתָּנָה, דְּאִי לָא תֵּימָא הָכִי, זְמַן שֶׁנִּכְתַּב בַּשִּׁטָר לָמָּה נִכְתַּב. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי: **לְאַחַר מוֹתוֹ.** מֵהַיּוֹם וּלְאַחַר מִיתָה: **הָאָב אֵינוֹ יָכוֹל לְמָכֹר.** בְּלֹא הַבֵּן. שֶׁהַגּוּף קָנוּי לַבֵּן: **וְהַבֵּן אֵינוֹ יָכוֹל לְמָכֹר.** בְּלֹא הָאָב. שֶׁהַפֵּרוֹת קְנוּיִין לָאָב: **מָכַר הָאָב.** סְתָמָא, מְכוּרִים הַפֵּרוֹת לַלּוֹקֵחַ עַד שֶׁיָּמוּת הָאָב: **מָכַר הַבֵּן.** בְּחַיֵּי הָאָב, אֵין לַלּוֹקֵחַ פֵּרוֹת עַד שֶׁיָּמוּת הָאָב: **הָאָב.** שֶׁכָּתַב נְכָסָיו לִבְנוֹ מֵהַיּוֹם וּלְאַחַר מִיתָה: **תּוֹלֵשׁ וּמֵאֵכִיל.** הַפֵּרוֹת לְמִי שֶׁיִּרְצֶה בְּחַיָּיו. אֲבָל מַה שֶּׁהִנִּיחַ בְּמֻחְבָּר בְּשָׁעַת מִיתָה אַף עַל פִּי שֶׁעוֹמֵד לִתָּלֵשׁ הֲרֵי הֵן שֶׁל בְּנוֹ מְקַבֵּל הַמַּתָּנָה. אֲבָל הַכּוֹתֵב נְכָסָיו לְאַחֵר, אֲפִלּוּ מַה שֶּׁהִנִּיחַ בְּמֻחְבָּר לַקַּרְקַע בְּשָׁעַת מִיתָתוֹ הֲרֵי הוּא שֶׁל יוֹרְשִׁים, שֶׁדַּעְתּוֹ שֶׁל אָדָם קְרוֹבָה אֵצֶל בְּנוֹ יוֹתֵר מֵאַחֵר: **מִתְפַּרְנְסִין.** לְבוּשׁ וּכְסוּת. לְפִי שֶׁפַּרְנָסַת הַגְּדוֹלִים מְרֻבָּה מִפַּרְנָסַת הַקְּטַנִּים: **נִזּוֹנִים.** אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה. לְפִי שֶׁמְּזוֹנוֹת הַקְּטַנִּים מְרֻבִּים מִשֶּׁל גְּדוֹלִים, שֶׁאוֹכְלִים פְּעָמִים רַבּוֹת וּמְפַזְּרִים, לְפִיכָךְ הַקְּטַנִּים מְעַכְּבִים עַל הַגְּדוֹלִים מִלְּהִתְפַּרְנֵס מִתְּפוּסַת הַבַּיִת, וְהַגְּדוֹלִים מְעַכְּבִין עַל הַקְּטַנִּים מִלִּזּוֹן, אֶלָּא יִתְפַּרְנֵס וְיִזּוֹן כָּל אֶחָד מֵחֶלְקוֹ: **נָשְׂאוּ גְּדוֹלִים.** וְעָשׂוּ צָרְכֵי חָפָּה מִתְּפוּסַת הַבַּיִת לְאַחַר מִיתַת אֲבִיהֶם: **יִשְּׂאוּ גַּם הַקְּטַנִּים.** מִתְּפוּסַת הַבַּיִת: **וְאִם אָמְרוּ הַקְּטַנִּים.** לְאַחַר מִיתַת אֲבִיהֶם, הֲרֵי אָנוּ נוֹשְׂאִים כְּדֶרֶךְ שֶׁנָּשָׂאתֶם אַתֶּם בְּחַיֵּי אֲבִינוּ: **אֵין שׁוֹמְעִין לָהֶם.** אֶלָּא מַה שֶּׁנָּתַן לָהֶם אֲבִיהֶם בְּחַיָּיו, נָתָן:

ח. הִנִּיחַ בָּנוֹת גְּדוֹלוֹת וּקְטַנוֹת, אֵין הַגְּדוֹלוֹת מִתְפַּרְנְסוֹת עַל הַקְּטַנוֹת וְלֹא הַקְּטַנוֹת נִזּוֹנוֹת עַל הַגְּדוֹלוֹת, אֶלָּא חוֹלְקוֹת בְּשָׁוֶה. נָשְׂאוּ גְּדוֹלוֹת, יִשְּׂאוּ קְטַנוֹת. וְאִם אָמְרוּ קְטַנוֹת, הֲרֵי אָנוּ נוֹשְׂאוֹת כְּדֶרֶךְ שֶׁנָּשָׂאתֶם אַתֶּם, אֵין שׁוֹמְעִין לָהֶן. זֶה חֹמֶר בַּבָּנוֹת מִבַּבָּנִים, שֶׁהַבָּנוֹת נִזּוֹנוֹת עַל הַבָּנִים וְאֵין נִזּוֹנוֹת עַל הַבָּנוֹת:

ר״ע מברטנורה

הִנִּיחַ בָּנוֹת. וְלֹא בָּנִים: **שֶׁהַבָּנוֹת נִזּוֹנוֹת מִן הַבָּנִים.** בִּתְנָאֵי כְּתֻבָּה. וְאֵין בָּנוֹת קְטַנוֹת נִזּוֹנוֹת מִן הַגְּדוֹלוֹת. דִּבְמָקוֹם שֶׁאֵין בָּנִים יוֹרְשִׁים אֵין הַבָּנוֹת אוֹכְלוֹת בִּתְנַאי כְּתֻבָּה, אֶלָּא חוֹלְקוֹת בְּשָׁוֶה וְכָל אַחַת נִזּוֹנֶת מִשֶּׁלָּהּ:

מאמר שבועי מאת מו"ר שליט"א

והשבוע: קטע משיעור לפרשת פקודי

בע"ה

מוצאי ז"ך אדר־ראשון תשע"ד

שרש **פקד** – למצוא את התפקיד שלי

"אני ואתה נשנה את העולם" (א) – מרכז שמים

סיכום שיעורי הרב יצחק גינזבורג שליט"א

[נרשם על ידי איתיאל גלעדי. לא מוגה מאד]

פרשת פקודי – הזמן למצוא את התפקיד

לחיים לחיים. ערב טוב. בעזרת ה' הנושא שלנו הערב הוא איך עושים שינוי חיובי בכלל - שינוי לעם ישראל בארצנו הקדושה. כמו כל נושא על פי חסידות, ראוי ורצוי לקשר אותו לפרשת השבוע. יש ביטוי "לחיות עם הזמן" - כל מה שהיהודי חי, גם בחייו הפרטיים וגם בחיים הציבוריים, צריך לקשר לזמן, למה שקוראים בפרשה.

השבוע קוראים פרשת פקודי - "אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פֻּקד על פי משה ביד איתמר בן אהרן הכהן". לכן נדבר הערב בעיקר על המשמעות הפנימית של עבודת "פקודי", ונקשר זאת עם המושג המאד חשוב ורווח בשפה - תפקיד. לכל אחד יש תפקיד בחיים. התפקיד הוא גם לגבי, לגבי המשפחה שלי, לגבי הפרט, וגם יש תפקיד של כל אחד ואחד לגבי הכלל.

ריבוי התפקידים במשכן

בפסוק הזה הכלל מכונה משכן - "משכן העדֻת" (רמז ל"עדת יְשֻרון"). הקמת המשכן היא כדי שהשכינה תשרה בתוכנו, בתוך כל עם ישראל ביחד. זה התיקון האמתי, התכלית של חיי הצבור - לזכות למשכן. "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" - בתוך כל אחד ואחת מהם ובתוך הכלל כולו, בתוך כנסת ישראל. לשם כך צריך "פקודי" - צריך פקודים, שכאן נפרש קודם כל כבעלי תפקיד, כל מי שמכיר את התפקיד שלו.

הפשט כמובן הוא שמונים כאן את החומרים, הכסף והזהב שהיו במשכן. אנחנו כעת נעמיק במשמעות המלה "פקודי" בדגש על המושג תפקיד. אם כי שהפשט הוא שפוקדים-מונים את החומרים של המשכן, התפקיד מודגש מאד מהפסוק הראשון - "אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פֻּקד על פי משה", יש בעל תפקיד ראשי שהוא משה רבינו, וכל בעלי התפקיד הם תחתיו. "עבודת הלוים ביד איתמר בן אהרן הכהן" - יש כאן בעלי תפקידים, הלוים, תחת איתמר שהוא בעל התפקיד מעליהם.

אחר כך כתוב "ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה הוי' את משה". זה תואר מעולה, שיש כאן יהודי שעשה "את כל אשר צוה הוי' את משה" - בפשט הכוונה שהוא עשה את כל עניני המשכן, אבל הביטוי "את כל אשר צוה הוי' את משה" אומר

שהוא עשה את כל תורת משה. הוא גם בעל תפקיד - בעל תפקיד ראשי באמנים של עם ישראל. עם ישראל זקוק לצות של אמנים - אם זה נגנים, אם זה בעלי מלאכה, צריך אמנים. יש מישהו שעומד בראש, בעל התפקיד הראשי של האמנים, שנקרא בצלאל. אחר כך כתוב "ואתו [מישהו מצטרף אליו] אהליאב בן אחיסמך למטה דן וגו'". בכל תחלת הפרשה הרוח היא שיש הרבה בעלי תפקיד במלאכת המשכן, וכל אחד צריך להכיר את התפקיד שלו וכמובן לקיים את התפקיד שלו. שוב, מדובר בתפקיד כלפי הכלל.

התבוננות בשרש פקד

אחרי ההקדמה הזו נתבונן בשרש בלשון הקדש - שרש מאד חשוב, מאד עשיר, מאד מענין, עם הרבה משמעויות - שרש פקד. כשרוצים להתבונן בענין צריך להתבונן בשרש שלו בלשון הקדש, שהיא הכלי שלנו לתקשר. האדם קשור לחברה מיסודו, וכשה' ברא אותו כתוב "וייצר הוי' אלהים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה". עיקר תכלית בריאת העולם הוא שהאדם יהיה "לנפש חיה", והתרגום מתרגם "לרוח ממללא" - שהאדם מדבר. לכן לאדם קוראים "מדבר" (ולא "משכיל" או משהו אחר) - המהות שלו היא מדבר.

האדם מדבר בשפה, והשפה שלנו - עם ישראל, שאנחנו עם נבחר לה' - היא שפת הקדש. לכן ההתבוננות הראשונה היא להתבונן בשרשים של השפה שלנו - מכאן אפשר ללמוד את הכל. כעת נתבונן בשרש פקד. כשמתבוננים בשרש המקור הראשון שמסתכלים בו הוא ספר השרשים של הרד"ק, מגדולי הראשונים, שהוא גדול המדקדקים. יש לו שני ספרי דקדוק - ספר המכלול על הדקדוק של לשון הקדש וספר השרשים על משמעויות כל שרש בתנ"ך.

כשפותחים שרש פקד רואים שהוא מקדיש לו כמה עמודים, כמעט יותר מכל שרש - אומר שזה שרש מאד חשוב. הוא מזהה בתוך השרש הזה ששה ענינים שונים (למשמעות הוא קורה ענין). יש פה שש משמעויות, אבל כמובן הן קשורות, כי זה אותו שרש. קודם נאמר אותן, ואחר כך ננסה להסביר קצת:

א. פקד – מינוי

משמעות אחת, ענין אחד - פקד לשון מינוי. למנות מישהו לתפקיד, לתת למישהו תפקיד. עוד מעט קוראים מגלת אסתר, שם כתוב "ויפקד המלך פקידים". מישהו נותן תפקיד ומי שמקבל את המשרה הוא פקיד, כי הוא מקבל תפקיד. יש עוד ניב לכך בתנ"ך - מילוי ידים. כשנותנים למישהו משרה ממלאים את ידיו. תפקיד הוא כמו משרה. בספר ישעיהו מתארים את מלך המשיח "ותהי המשרה על שכמו" - מלך המשיח הוא בעל משרה, בעל תפקיד. זו משמעות אחת של השרש פקד.

ב. פקד – זכירה עם התעוררות לפעול

ענין שני, שהוא בעצם הפעם הראשונה בה כתוב שרש זה בתנ"ך - פתיחת קריאת התורה בראש השנה, בתחלת שנה חדשה - "והוי' פקד את שרה כאשר אמר" . הוא פקד את העקרה. ש"עקרת הבית" תהיה "אם הבנים שמחה הללויה". "והוי' פקד את שרה". מה הפירוש "פקד את שרה"? שהוא זכר אותה, השגיח עליה והתעורר להושיע אותה. מסבירים ש-פקד במשמעות זו היא זכירה, לזכור מישהו, אבל לא סתם זכירה בשכל - לזכור עם התעוררות נפשית פנימית לעשות לו משהו.

יכול להיות לעשות לו משהו טוב, כמו בפעם הראשונה. "הכל הולך אחר הפתיחה", הפעם הראשונה בה שרש זה מופיע בתנ"ך היא בפסוק הזה. אבל גם יכולה להיות פקידה של מישהו לא לטובה, כמו "פוקד עון אבות על בנים" - פקידת עון. אם מחפשים בתנ"ך את המשמעות הזו יש לכאן ויש לכאן - יש לפקוד מישהו לטובה או להיפך. הרבה פעמים בתנ"ך הפקידה היא לפקוד עם - יש לפקוד עם לעונש. הנביא משתמש הרבה פעמים בפקידה לעונש.

לדוגמה, יש ביטוי בנביא "יושבי פקוד" - פקוד הוא כינוי או לכל ארץ בבל או לעיר מסוימת בבבל. למה הוא נקרא פקוד? כי ה' פוקד עליו את עוונו, עתיד לתת לו את העונש המגיע לו. לכן שמו פקוד. נחזור לדבר מהענין הזה, שמכל הארצות בתנ"ך שרש פקד שייך דווקא לבבל - כנראה קשור גם לתלמוד בבלי. שוב, בע"ה נחזור לזה.

ג. פקד – מצוה–פקודה

אחרי המשמעות השניה, של פקד בתור זכירת מישהו עם התעוררות לעשות לו משהו, המשמעות השלישית היא "פקודי הוי' ישרים משמחי לב" - מצוה, פקודה. כמו בצבא - נותנים פקודה. כמובן, פקודה ותפקיד הם מושגים מאד קרובים - כשנותנים לך פקודה, מצוה, יש לך תפקיד לקיים אותה. בכל אופן, הרד"ק מבין - וכך השכל הפשוט מבין - שהמושג מצוה קובע ברכה לעצמו. כלומר, זה בהחלט עוד ענין בשרש פקד - "פקודי הוי'" או כל פקודה-מצוה.

ד. פקד – מנין

מה עוד יש לנו בשרש פקד? כמו בפסוק הראשון של פרשתנו, "אלה פקודי המשכן", לשון מנין. כל חומש במדבר, החומש הרביעי של חמשה חומשי תורה, נקרא "חומש הפקודים" . גם מכאן רואים כמה חשוב השרש הזה, שהוא שם של אחד מחמשה חומשי תורה. למה הוא נקרא חומש הפקודים? כי מונים את החילים. כל העם הוא "צבאות הוי'", כולם החילים של ה', וצריך למנות ולספור אותם. כתוב שכל פעם שה' סופר אותנו זה סימן של חבה. מה שאוהבים סופרים. מי שמאד אוהב כסף כל הזמן סופר את הכסף שלו. גם כאן, "אלה פקודי המשכן" היינו מנין של חבה. אם כן, יש פקד במשמעות של מנין. יש פה שני מושגים קרובים - מינוי ומנין , שני דברים שונים אבל ודאי קשורים.

ה. פקד – חסרון

אחר כך יש פקד מלשון חסרון - "ויפקד מקום דוד" , שהוא היה חסר. "לא נפקד ממנו איש" - לא נחסר ממנו איש. זו בעצם הברכה הכי גדולה של אותם פקודים אנשי החיל ו"לא נפקד ממנו איש" . שוב, זו משמעות אחרת, לשון חסרון . אבל זה מצטרף למנין, כי או שאתה נמצא בתוך המנין כשמונים אותך, או שמנסים, רוצים למנות אותך, אבל לא מוצאים אותך - שאתה נחסר מתוך המנין. בכל אופן, לפי הרד"ק - וכך לפי השכל הפשוט - אלה שני דברים, לשון מנין ולשון חסרון.

ו. פקד – פקדון

אחרון חביב - נושא מאד חשוב בחז"ל, במשנה ובגמרא וכו' - פקד לשון פקדון. להפקיד משהו אצל מישהו כדי שישמור לך את הדבר. יש בש"ס פרק "המפקיד" - אחד הפרקים הראשונים שכל ילד יהודי לומד. קשור לשרש פקד.

אחדות התורה

מָה מְאַחֵד אוֹתָנוּ? הַדֶּבֶק שֶׁמְּחַבֵּר אוֹתָנוּ צָרִיךְ לִהְיוֹת הַתּוֹרָה. זֶהוּ הַחִבּוּר הָאֲמִתִּי. מֻמְלָץ מְאֹד - לִפְנֵי כְּשֶׁנָּה הִתְחַלְנוּ לִלְמֹד כָּל יוֹם פֶּרֶק תָּנָ"ךְ. אִם כֻּלָּם לוֹמְדִים אֶת פֶּרֶק הַתָּנָ"ךְ הַזֶּה, כַּמָּה שֶׁזֶּה כְּאִלּוּ חִיצוֹנִי - זֶה בְּהֶחְלֵט מְחַבֵּר. חוּץ מֵהַחִתָּ"ת שֶׁל הָרַבִּי הַקּוֹדֵם, הָרַבִּי הוֹסִיף גַּם רַמְבָּ"ם, וְזֶהוּ הַחִבּוּר בֵּין הַחֲסִידִים, הַלִּמּוּד הַיּוֹמִי הַזֶּה. בִּשְׁבִילֵנוּ אֲנַחְנוּ הוֹסַפְנוּ כַּמָּה דְּבָרִים לֹא קָשִׁים. לֹא מְסֻבָּךְ: פֶּרֶק תָּנָ"ךְ (אֲנַחְנוּ הַיּוֹם בְּסֵפֶר אִיּוֹב, סֵפֶר הַפְּסִיכוֹלוֹגְיָה הֲכִי חָשׁוּב בַּתָּנָ"ךְ), וּפֶרֶק מִשְׁנָה (שָׁבוּעַ הַבָּא מְסַיְּמִים חֲגִיגָה, סוֹף סֵדֶר מוֹעֵד, וּמַתְחִילִים סֵדֶר נָשִׁים). לְדַעְתִּי, מְאֹד מְאֹד רָצוּי שֶׁכָּל מִי שֶׁיּוֹשֵׁב כָּאן יִלְמַד אֶת גַּם אֶת הַחִתָּ"ת, וְגַם אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. זֶה בֶּאֱמֶת מְחַבֵּר, הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מְחַבְּרִים אוֹתָנוּ בְּיַחַד.

[מתוך שיעור י"ד אייר תשפ"ג]